

# An Analysis of the Current State of Intergenerational Social Housing for Older Adults in Tehran

## Original Article

**Abolfazl Meshkini<sup>1\*</sup>, Mehdi Yousefi<sup>2</sup>, Somayeh Alipour<sup>3</sup>**

*1- Associate Professor, Department of Geography and Planning, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran*

*2- Ph.D. Candidate in Geography and Urban Planning, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran*

*3- Postdoctoral researcher in geography and urban planning, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran*

## ARTICLE INFO

### Article History

Received: 2025-05-11

Revised: 2025-07-12

Accepted: 2025-07-16

### Keywords

Tehran

Elderly

Social Housing

Intergenerational Housing

## ABSTRACT

### Introduction

Professor Halina Skibniewska introduced intergenerational living as part of the cyclical process in which successive generations live together. This housing solution was considered an experimental model that did not gain widespread popularity. Since the beginning of the twenty-first century, we have witnessed a trend of successive generations of a family living in very close proximity, primarily due to socio-economic conditions. Intergenerational social housing is a new idea based on an old model. People of different ages live together and share their skills and time. In the past, this tendency was found in extended families or interconnected local communities, and recently this idea has emerged in providing housing for some elderly individuals. The idea is that such collaboration can be shared among unrelated individuals, fostering independent, modern living and mutual benefit. In fact, this type of housing strengthens social relationships and mutual support between generations, especially between older people and younger generations. In this model, in addition to providing suitable and affordable housing, efforts are made to create spaces for social interaction, psychological support, and meeting the various needs of individuals from all age groups.

### Materials and Methods

With an applied aim and an analytical-descriptive nature, the present research examines the most critical indicators for creating intergenerational social housing for older people in Tehran using a survey method. Initially, the most significant indicators of intergenerational social housing were extracted through content analysis of existing studies. Then, a questionnaire consisting of 25 questions was used for assessment and evaluation. The statistical population included 120 individuals, comprising urban designers, planners, and managers, specialists in elderly rehabilitation and care, psychological consultants for aging, and other professionals related to the field of elderly care in the metropolitan area of Tehran, utilizing the Cochran method. The indicators examined in this study included services and facilities, environmental sustainability, security and safety, physical aspects, social support, and interactive opportunities. The research tool was a questionnaire, and its reliability was confirmed using Cronbach's alpha coefficient, with all indicators scoring above 0.7: services and facilities (0.813), environmental sustainability (0.763), security and safety (0.762), physical aspects (0.882), social support (0.760), and interactive opportunities (0.885). Data analysis was conducted using foresight techniques in several sections, including environmental scanning

\* Corresponding author: meshkini@modares.ac.ir

(to collect relevant indicators) and impact assessment techniques (utilizing scenario wizard software for scenario development). The weighting of the questionnaire was performed through pairwise comparison, with the correlation between variables rated between -3 and 3. The statistical population confirmed the validity of this questionnaire. The completed questionnaires were entered into scenario wizard software through the Ensemble command; compatible and weak scenarios were ultimately identified and analyzed.

### Findings

The examination of the status of intergenerational social housing for the elderly in Tehran revealed that interactive opportunities have the highest average at 2.823 among the indicators, indicating the significant importance of this component in the structure of intergenerational housing for older people. This underscores the necessity of creating spaces that facilitate intergenerational interactions and, in a way, strengthen the social connections of older people. On the other hand, services and facilities have the lowest average at 1.4833, which indicates serious deficiencies in this area and the need for greater attention to improving service infrastructure. The averages of the other indicators (environmental sustainability, security and safety, physical aspects, and social support) are relatively close, ranging from 1.76 to 1.88. This situation highlights the demand for balancing these components in the design of intergenerational social housing. Additionally, the analysis of this data shows that issues related to improving the quality of life, including access to welfare services, security, and optimal use of natural resources, significantly impact individuals' opinions. Environmental and safety indicators received the highest priority in evaluations, while indicators related to everyday issues, such as public transportation and access to healthcare services, ranked lower in importance. This analysis indicates that, overall, safety, social welfare, and environmental concerns are among the topics individuals are most concerned about.

### Conclusion

Intergenerational housing for older people in Tehran is one of the significant and widespread challenges in society that requires immediate attention and action. Given the community's economic, social, and cultural conditions, there is a pressing need to create a supportive and suitable living environment for older people. The challenges present in the housing and living conditions of older people, particularly in large and densely populated cities like Tehran, necessitate serious attention and action. Older people, as part of the population that transmits experiences and cultural norms to future generations, should live in a safe and appropriate environment that facilitates access to health, social, and cultural services. The overall status of intergenerational social housing for the elderly in Tehran faces serious challenges. Numerous critical and crisis-prone situations highlight the need for special attention to various components, including services and facilities, environmental sustainability, and social support. To improve the current situation, continuous interventions and planning are essential to complete and enhance the quality of services, increase social support, and address physical and environmental aspects. These interventions are deemed necessary to create a supportive and facilitative environment for the elderly in Tehran, especially concerning social housing. Therefore, the proposed strategies, ranging from the design and construction of suitable housing and economic support to strengthening social relationships and protective laws, can help create an environment conducive to the needs of older people. These strategies improve the quality of life for older people, strengthen social bonds, and increase solidarity between generations. To achieve these goals, it is essential for all stakeholders, including the government, non-governmental organizations, the local community, and families, to collaborate closely. By utilizing modern technologies, securing appropriate funding, and creating educational frameworks, a sustainable and supportive community for the elderly can be built. Ultimately, by creating a supportive and respectful environment for older people, their quality of life will improve, and society will benefit from their values and experiences.

#### COPYRIGHTS

©2022 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.



#### HOW TO CITE THIS ARTICLE

Meshkini A. Yousefi M. Alipour S. An Analysis of the Current State of Intergenerational Social Housing for Older Adults in Tehran. Urban Economics and Planning Vol 6(3):240-259. [In Persian]

DOI: 10.22034/UEP.2025.522715.1643



# تحلیلی بر شرایط کنونی مسکن اجتماعی بین نسلی سالمندان در تهران

## مقاله پژوهشی

ابوالفضل مشکینی<sup>۱\*</sup>، مهدی یوسفی<sup>۲</sup>، سمیه علیپور<sup>۳</sup>

۱- دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

۲- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تربیت مدرس، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، تهران، ایران

۳- پژوهشگر فرادکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

### چکیده

#### مقدمه

اصطلاح زندگی بین نسلی توسط پروفسور هالینا اسکینیوسکا (Halina Skibniewska) به عنوان بخشی از مفهوم یک فرایند چرخه‌ای که در آن نسل‌های متوالی در کنار هم زندگی می‌کنند معرفی شد. این راه‌حل مسکن یک مدل آزمایشی در نظر گرفته می‌شد که محبوبیت گسترده‌ای پیدا نکرد. از آغاز قرن بیست و یکم، شاهد روندی از نسل‌های متوالی یک خانواده هستیم که در مجاورت بسیار نزدیک زندگی می‌کنند، که عمدتاً ناشی از شرایط اجتماعی - اقتصادی است. مسکن اجتماعی بین نسلی یک ایده جدید بر اساس یک مدل قدیمی است. افراد در سنین مختلف با هم زندگی می‌کنند و مهارت‌ها و زمان خود را به اشتراک می‌گذارند. در گذشته، این تمایل در خانواده‌های گسترده یا جوامع محلی به هم پیوسته بود و اخیراً این ایده در تأمین مسکن برخی از افراد سالخورده مطرح شده است. ایده موضوع این است که چنین مشارکتی را می‌توان در میان افراد غیر مرتبط، زندگی مستقل، مدرن و سود متقابل به اشتراک گذاشت. در واقع هدف این نوع مسکن، تقویت روابط اجتماعی و حمایت متقابل میان نسل‌ها، به‌ویژه بین سالمندان و نسل‌های جوان‌تر است. در این مدل، علاوه بر فراهم کردن مسکن مناسب و به‌صرفه، تلاش می‌شود تا فضاهایی برای تعامل اجتماعی، حمایت روانی و تأمین نیازهای مختلف افراد از همه گروه‌های سنی فراهم شود.

### مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر با هدف کاربردی و ماهیت تحلیلی - توصیفی با استفاده از روش پیمایش به بررسی مهم‌ترین شاخص‌های ایجاد مسکن اجتماعی بین نسلی برای سالمندان در شهر تهران پرداخته است. ابتدا با استفاده از تحلیل محتوای مطالعات موجود مهم‌ترین شاخص‌های مسکن اجتماعی بین نسلی با بهره‌گیری استخراج شد. سپس، با استفاده از پرسشنامه مشتمل بر ۲۵ سؤال مورد سنجش و ارزیابی قرار گرفت. برای سنجش سؤال‌های موجود از جامعه آماری شامل ۱۲۰ نفر از طراحان، برنامه‌ریزان و مدیران شهری، متخصصان توان بخشی و نگهداری سالمندان، مشاوران روان‌شناختی سالمندی و سایر متخصصان مرتبط با حوزه سالمندان کلان‌شهر تهران بود با استفاده از روش کوکران بهره گرفته شد. شاخص‌های مورد بررسی در این مطالعه، خدمات و تسهیلات، پایداری زیست‌محیطی، امنیت و ایمنی، کالبدی، حمایت اجتماعی و فرصت‌های تعاملی بود. ابزار تحقیق، پرسشنامه و پایایی با استفاده از آزمون ضریب آلفای کرونباخ در تمام شاخص‌ها بالاتر از ۰/۷ شامل خدمات و تسهیلات (۰/۸۱۳)، پایداری زیست‌محیطی (۰/۷۶۳)، امنیت و ایمنی (۰/۷۶۲)، کالبدی (۰/۸۸۲)، حمایت اجتماعی (۰/۷۶۰) و فرصت‌های تعاملی (۰/۸۸۵) مورد تأیید قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از تکنیک‌های

### اطلاعات مقاله

#### تاریخ‌های مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۲۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۴/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۲۵

### کلمات کلیدی

تهران  
سالمندان  
مسکن اجتماعی  
مسکن بین نسلی

### نتیجه گیری

مسکن بین نسلی سالمندان در تهران، یکی از چالش‌های مهم و فراگیر جامعه‌ای است که به توجه و اقدام فوری نیاز دارد. با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه، نیاز به ایجاد فضایی مساعد و مناسب برای زندگی سالمندان احساس می‌شود. چالش‌های موجود در حوزه مسکن و زندگی سالمندان، به‌ویژه در شهرهای بزرگ و پرجمعیتی مانند تهران، نیازمند توجه و اقدام جدی است. سالمندان به عنوان بخشی از جمعیت که تجارب و هنجارهای فرهنگی را به نسل‌های بعدی منتقل می‌کنند، باید در محیطی مناسب و ایمن زندگی کنند که دسترسی به خدمات بهداشتی، اجتماعی و فرهنگی را برایشان تسهیل کند. وضعیت کلی مسکن اجتماعی بین نسلی سالمندان در تهران با چالش‌های جدی روبه‌رو است. وجود تعداد زیادی از وضعیت‌های بحرانی و در آستانه بحران، نیاز به توجه ویژه به مؤلفه‌های مختلف از جمله خدمات و تسهیلات، پایداری زیست‌محیطی و حمایت اجتماعی را نشان می‌دهد. برای بهبود وضعیت کنونی، مداخلات مستمر و برنامه‌ریزی در راستای تکمیل و بهبود کیفیت خدمات، افزایش حمایت اجتماعی و توجه به ابعاد کالبدی و زیست‌محیطی الزامی است. این مداخلات به منظور ایجاد یک محیط حمایتی و تسهیلگر برای سالمندان در تهران و به‌ویژه در زمینه مسکن اجتماعی ضروری به نظر می‌رسد.

بنابراین راهبردهای پیشنهادی، از طراحی و ساخت مسکن مناسب و حمایت‌های اقتصادی گرفته تا تقویت روابط اجتماعی و قوانین حمایتی، می‌توانند به ایجاد فضایی مساعد و متناسب با نیازهای سالمندان کمک کنند. این استراتژی‌ها نه تنها به بهبود کیفیت زندگی سالمندان کمک می‌کند، بلکه به تقویت پیوندهای اجتماعی و افزایش همبستگی بین نسل‌ها نیز منجر می‌شود. به منظور تحقق این اهداف، لازم است که تمامی ذی‌نفعان اعم از دولت، نهادهای غیر دولتی، جامعه محلی و خانواده‌ها، همکاری نزدیکی داشته باشند. با بهره‌برداری از فناوری‌های نوین، تأمین اعتبارهای مناسب و ایجاد بسترهای آموزشی، می‌توان به ساخت جامعه‌ای پایدار و حامی سالمندان رسید. در نهایت، با ایجاد فضایی حمایت‌گر و احترام‌آمیز برای سالمندان، نه تنها کیفیت زندگی آن‌ها بهبود می‌یابد، بلکه جامعه به عنوان یک کل نیز از ارزش‌ها و تجربیات آنان بهره‌مند خواهد شد.

آینده‌پژوهی در چند بخش شامل پوشش محیطی (برای جمع‌آوری شاخص‌های مربوطه) و تکنیک آثار متقابل (استفاده از نرم‌افزار سناریویوارد برای تدوین سناریو) است. وزن‌دهی به پرسشنامه به صورت مقایسه‌ای زوجی و میزان ارتباط بین متغیرها با اعداد بین ۳- تا ۳ بوده است. روایی این پرسشنامه توسط جامعه آماری مورد تأیید واقع شد. پرسشنامه‌های تکمیل‌شده را در نرم‌افزار سناریویوارد و از طریق دستور Ensemble وارد شدند؛ و در نهایت سناریوهای سازگار و ضعیف شناسایی و تحلیل شدند.

### یافته‌ها

بررسی وضعیت مسکن اجتماعی بین نسلی سالمندان در شهر تهران نشان داد فرصت‌های تعاملی با میانگین ۲/۸۲۳ بالاترین میانگین را بین شاخص‌ها دارد که بیانگر اهمیت بالای این مؤلفه در ساختار مسکن بین نسلی برای سالمندان است. این امر مؤید ضرورت ایجاد فضاهایی است که تعاملات بین نسلی را تسهیل کند و به نوعی ارتباطات اجتماعی سالمندان را تقویت کند. از سوی دیگر، خدمات و تسهیلات با میانگین ۱/۴۸۳۳ کمترین میانگین را دارد، که نشان‌دهنده نواقص جدی در این بخش و نیاز به توجه بیشتر در بهبود زیرساخت‌های خدماتی است. میانگین‌های سایر شاخص‌ها (پایداری زیست‌محیطی، امنیت و ایمنی، کالبدی و حمایت اجتماعی) نسبتاً نزدیک به هم و در بازه ۱/۷۶ تا ۱/۸۸ قرار دارند. این وضعیت تقاضا برای ایجاد تعادل بین این مؤلفه‌ها در طراحی مسکن اجتماعی بین نسلی را نمایش می‌دهد. همچنین، تحلیل این داده‌ها نشان می‌دهد مسائل مربوط به بهبود کیفیت زندگی، از جمله دسترسی به خدمات رفاهی، امنیت، و استفاده بهینه از منابع طبیعی، تأثیر زیادی بر نظر افراد دارند. شاخص‌های محیطی و ایمنی بیشترین اولویت را در ارزیابی‌ها به خود اختصاص داده‌اند، در حالی که شاخص‌هایی که به مسائل روزمره‌ای مانند حمل‌ونقل عمومی و دسترسی به خدمات بهداشتی و درمانی مرتبط هستند، از نظر اهمیت در اولویت کمتری قرار دارند. این تحلیل نشان‌دهنده آن است که به طور کلی، مسائل ایمنی، رفاه اجتماعی و توجه به محیط زیست، از جمله موضوعاتی هستند که افراد بیشترین دغدغه را در مورد آن‌ها دارند.

### مقدمه

روند افزایش جمعیت سالمندان در ایران و به‌ویژه در کلان‌شهرهایی مانند تهران، چالش‌های متعددی را در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و شهری به همراه دارد. طی دهه‌های گذشته رشد جمعیت سالمند به‌آرامی افزایش داشته و هرم سنی جمعیت ایران حاکی از رشد سریع آن در دهه‌های آینده دارد. پیش‌بینی‌ها حکایت از افزایش جمعیت بالای ۶۰ سال کشور از ۷/۴ میلیون در سال ۱۳۹۵ به ۲۳/۴ میلیون نفر در سال ۱۴۲۵ دارد (Mirzaie, 2017). یکی از مسائل برجسته در این زمینه، مسکن اجتماعی برای سالمندان است که با توجه به الگوی جمعیتی در حال تغییر، به یک ضرورت مهم تبدیل شده است (Sadeghi, 2023). از آنجا که سالمندان با مشکلات مختلفی همچون تنهایی، کاهش توانمندی‌های جسمی، و نیاز به خدمات ویژه مواجه هستند، تأمین مسکن مناسب و متناسب با نیازهای این قشر از جامعه، به‌ویژه در شهرهایی مانند تهران با تراکم جمعیت بالا، به مسئله‌ای پیچیده و چندوجهی بدل شده است (Kosheshi, 2018; Ghafari, 2022). تهران، به عنوان پایتخت کشور، با افزایش روزافزون جمعیت سالمند، به‌ویژه در سال‌های اخیر مواجه است. سالمندان بخشی از شهروندان آسیب‌پذیر شهر تهران به حساب می‌آیند که باید فضاهای مسکونی را به طور خاص برای آن‌ها مناسب‌سازی کرد. آنان به تعامل با فضای اجتماعی و ارتباط با طبیعت، فضاهای پیاده‌روی، تردد آسان، دسترسی آسان به مراکز خدمات درمانی و... نیاز دارند. بر اساس برآوردها در سال ۱۴۰۲ حدود ۱۱ تا ۱۳ درصد از جمعیت سالمندی در تهران احصا شده است. این آمار در برخی از مناطق تا ۱۶ و ۱۸ درصد نیز افزایش یافته است. با این وجود، در آمارهای موجود مناطق ۱، ۳ و ۶ بالاترین نرخ سالمندی را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین، آمار جمعیت سالمندی در مناطق ۲۲، ۲۱ و ۱۹ بین ۱۱ تا ۱۳ درصد است. در این راستا، بسیاری از سالمندان به دلیل مشکلات اقتصادی یا نبود زیرساخت‌های لازم، قادر به تأمین مسکن مناسب برای خود نیستند (Dakhtah Harouni, 2023). در مجموع، مسکن اجتماعی بین نسلی به عنوان یکی از راهکارهای نوین می‌تواند به عنوان یک راه‌حل در راستای کاهش مشکلات مسکن سالمندان در تهران مطرح شود (Sharqi, 2016). این گونه از مسکن به مدل‌هایی گفته می‌شود که در آن مسکن برای گروه‌های مختلف سنی، از جمله سالمندان، به طور مشترک طراحی و ارائه می‌شود. این مدل می‌تواند باعث تقویت روابط بین نسل‌ها، فراهم آوردن حمایت اجتماعی برای سالمندان، و ارتقای کیفیت زندگی آن‌ها شود. در حالی که بسیاری از طرح‌های مسکن اجتماعی در سطح جهانی به این نکته توجه کرده‌اند، با وجود فعالیت‌های متنوع در حوزه مسکن شهر تهران همچنان خلأهایی در زمینه طراحی و پیاده‌سازی چنین پروژه‌هایی به چشم می‌خورد. در این تحقیق، هدف بررسی مهم‌ترین شاخص‌های ایجاد مسکن اجتماعی بین نسلی برای سالمندان در تهران است. این مسئله از جنبه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، و شهری نیازمند تحلیل و بررسی دقیق است تا بتوان به راهکارهای مؤثر برای حل آن دست یافت.

### پیشینه تحقیق

در خصوص مسکن اجتماعی گروه‌های مختلف تحقیقات مختلفی صورت گرفته است که بخشی از مرتبط‌ترین آن‌ها با موضوع این پژوهش عبارت‌اند از: شرقی (۲۰۱۶) وضعیت تهران را بر اساس شاخص‌های جهانی «شهر دوستدار سالمند» ارزیابی کرده است. او در نتایج آورده است که تهران در زمینه حمل‌ونقل و خدمات وضعیت بهتری دارد، ولی شاخص‌های مشارکت شهروندی، استخدام سالمندان و مسکن ضعیف هستند و پیشنهاد می‌شود که در تحقیقات آینده، توجه بیشتری به مسائل مسکن و فضاهای باز ساختمان‌ها شود. صادقی (۲۰۲۳) به تغییرات الگوهای زندگی سالمندان در دهه ۱۳۸۵ - ۱۳۹۵ پرداخته است. نتایج پژوهش یادشده نشان می‌دهد زندگی با همسر و فرزندان هنوز غالب است، ولی درصد سالمندان تنهازیست افزایش یافته است. همچنین، زنان سالمند تمایلی بیشتری به تنهازیستی دارند و این موضوع

پیری جمعیت سریع جوامع در سراسر جهان بر بسیاری از جنبه‌های توسعه شهری از جمله بخش مسکن تأثیر می‌گذارد (World Health Organization, 2007). در ارتباط با طول عمر، بیشتر افراد مسن در زندگی روزمره با چالش‌هایی مواجه می‌شوند که می‌تواند محدودیت‌های جسمی و همچنین ذهنی را ایجاد و تشدید کند. علاوه بر این، افرادی که در نواحی شهری زندگی می‌کنند، در مقایسه با افرادی که در مناطق روستایی زندگی می‌کنند، تمایل بیشتری به تغییر محل زندگی فعلی خود برای مکانی متناسب با نیازهایشان دارند (Przybyla et al., 2019). همین امر تمام نیاز به جست‌وجوی راه‌حل‌های متناسب با نیازهای مسکن سالمندان در شهرها را ایجاد می‌کند (Lui et al., 2009; Wiles et al., 2012). این امر مستلزم تغییراتی در زیرساخت‌ها و خدماتی است که نیازهای متغیر افراد سالخورده را به طور مؤثر برآورده می‌کند (Aley et al., 2007). چنین ویژگی‌هایی به گروه این افراد اجازه می‌دهد تا در یک محیط آشنا و شناخته‌شده ساکن شوند که تأثیر مثبتی بر کیفیت زندگی آن‌ها دارد. با این حال، محدودیت‌هایی وجود دارد که همیشه به افراد اجازه نمی‌دهد تا تغییرات مرتبط با مسکن را در مکانی که در آن زندگی می‌کنند انجام دهند. با در نظر گرفتن عدم تناسب اقتصادی، برخی از این افراد هستند که توانایی مالی مالکیت و تعمیر و نگهداری یک آپارتمان را ندارند (Kim & Lee, 2020; Kurtyka-Marcak et al., 2019).

بنابراین، بخش مسکن باید چالش‌های تمامی گروه‌های هدف اقتصادی به‌خصوص سالمندان در نظر بگیرد. در خصوص بخش سالخورده یا آسیب‌پذیرتر جامعه، با منابع مالی محدود، بخش مسکن اجتماعی نیاز به طراحی و اجرای مناسب برای این گروه هدف را ایجاد کرده است (Boyle & Thomson, 2013). شواهد بسیاری در سراسر جهان وجود دارد که مسکن اجتماعی به بخشی از سیاست‌ها و استراتژی‌ها تبدیل شده است (Leite et al., 2015; Medrano & Spinelli, 2014; Shi et al., 2016; Valença, 2022). بنابرین، جای تعجب نیست که سرمایه‌گذاری در مسکن اجتماعی در برنامه دولت‌های ملی و محلی همواره مطرح بوده است. یک چالش رو به رشد در میان جامعه سالخورده، مسکن و مسائل مرتبط به آن مانند انزوای اجتماعی، نگرانی‌های دسترسی به خدمات و عوامل اجتماعی-اقتصادی است. انزوای اجتماعی اهمیت ویژه‌ای دارد، که به طور مستقیم با تنهایی، که فقدان درک‌شده شبکه اجتماعی است، ارتباط دارد. بزرگ‌سالانی که به دلیل از دست دادن اعضای خانواده یا ترک فرزندان و یا انزوا در معرض خطر بیشتری قرار دارند (Cornwell, 2008). مطالعه پریستو و همکارانش نشان داد تقریباً ۱۸ درصد از افراد بالای ۶۰ سال تنها زندگی می‌کنند و ۴۳ درصد از افراد گزارش کردند که احساس تنهایی می‌کنند (Perissinotto, 2012). بنابراین، ارتباطات اجتماعی و بین نسلی و پیوندهای آن‌ها با سلامت روانی و جسمی را باید به رسمیت شناخت و ابتکاراتی برای بهبود شرایط زندگی سالمندان انجام داد (Government of British Columbia, 2020). علاوه بر این، گزارش مرکز کنترل بیماری در مورد انزوای اجتماعی در سال ۲۰۱۹، تأثیر آن بر سالمندان را مورد بحث قرار داد. همچنین، بیان کرد که مسکن یک جزء کلیدی از مبارزه با طرد اجتماعی است (Lubik, 2020). بسیاری از مطالعات نشان داده است تنهایی در میان افراد سالخورده پیامدهای منفی برای سلامتی آن‌ها دارد. برای مثال، تنهایی با کاهش عملکرد فعالیت‌های زندگی روزمره، تأثیر منفی بر سلامت ذهنی و افزایش خطر ابتلا به بیماری‌هایی مانند افسردگی، بی‌اختیاری ادرار، فشار خون بالا و اختلال بینایی و همچنین مرگ‌ومیر ارتباط کلی دارد (Taylor, 2018; Perissinotto, 2012; Hawkey, 2010). انزوای اجتماعی و در کنار آن مسکن سالمندان امروزه از مسائل بهداشت عمومی محسوب می‌شود. مسکن بین نسلی به عنوان یک راه‌حل بالقوه برای رفع این نگرانی‌ها و کمک به کاهش پیامدهای مرتبط با انزوای اجتماعی مطرح شده است.

نسل‌های متوالی در کنار هم زندگی می‌کنند معرفی شد. در یک مثال عینی در سال ۱۹۶۳ در یک ساختمان مسکونی در ورشو چند خانواده در کنار هم اسکان داده شدند. این پیشنهاد شامل عملکرد یک خانواده چندنسلی در دو آپارتمان بود که توسط درهای داخلی مشترک به هم متصل شدند و در یک طبقه از ساختمان چندخانوار قرار گرفتند که زندگی مشترک، اما مستقل از همدیگر را بازنمایی کرد (Zaniewska et al. 2001). این راه‌حل مسکن یک مدل آزمایشی در نظر گرفته می‌شد که محبوبیت گسترده‌ای پیدا نکرد. از آغاز قرن بیست و یکم، شاهد روندی از نسل‌های متوالی یک خانواده هستیم که در مجاورت بسیار نزدیک زندگی می‌کنند، که عمدتاً ناشی از شرایط اجتماعی - اقتصادی است. علاوه بر این، در کشورهای درحال توسعه، به خلاف کشورهای غربی که برنامه‌های مسکن اجتماعی را با در نظر گرفتن افراد سالخورده توسعه داده‌اند، همچنان به موضوع مسکن برای سالمندان به صورت حاشیه‌ای برخورد می‌شود. در این میان، راه‌حل‌هایی مانند خانه‌های رفاه اجتماعی دولتی و تسهیلات خصوصی و ارائهٔ مراقبت ۲۴ ساعته برای سالمندان بیمار و تحت تکفل نیز مطرح است (Kazak, 2023). زندگی در کنار یکدیگر، به‌ویژه در جوامع مدرن، اهمیت زیادی دارد. مسکن بین نسلی، به‌ویژه در کشورهایی با ساختار اجتماعی - اقتصادی پیچیده، به عنوان راه‌حل برای تقویت روابط خانوادگی و اجتماعی مطرح شده است. در بسیاری از کشورهای درحال توسعه، این مدل می‌تواند نقش مهمی در بهبود وضعیت سالمندان ایفا کند. به عنوان مثال، در کشورهایی مانند کانادا و هلند، نمونه‌های موفق از مسکن بین نسلی وجود دارد که در آن افراد مسن در کنار جوانان زندگی می‌کنند و از هم حمایت می‌کنند.

بنابراین دربارهٔ اهمیت آن باید بیان کرد که مسکن اجتماعی بین نسلی یک ایدهٔ جدید بر اساس یک مدل قدیمی است. افراد در سنین مختلف با هم زندگی می‌کنند و مهارت‌ها و زمان خود را به اشتراک می‌گذارند. در گذشته، این تمایل در خانواده‌های گسترده یا جوامع محلی به‌هم پیوسته بود و اخیراً این ایده در تأمین مسکن برخی از افراد سالخورده مطرح شده است. موضوع این است که چنین مشارکتی را می‌توان در میان افراد غیر مرتبط، زندگی مستقل، مدرن و سود متقابل به اشتراک گذاشت (Suleman, 2021). در واقع هدف این نوع مسکن، تقویت روابط اجتماعی و حمایت متقابل میان نسل‌ها، به‌ویژه بین سالمندان و نسل‌های جوان‌تر است. در این مدل، علاوه بر فراهم کردن مسکن مناسب و به‌صرفه، تلاش می‌شود تا فضاهایی برای تعامل اجتماعی، حمایت روانی و تأمین نیازهای مختلف افراد از همهٔ گروه‌های سنی فراهم شود. این نوع مسکن با تأکید بر مفاهیم هم‌زیستی، حمایت اجتماعی و بازآفرینی روابط میان نسل‌ها، به دنبال کاهش مشکلات اجتماعی سالمندان، مانند تنهایی و انزوای اجتماعی، و همچنین ارتقای حس مسئولیت‌پذیری و همبستگی بین نسل‌ها است (Sterner, 2023). در این ساختار، نسل‌های مختلف می‌توانند به صورت متقابل از یکدیگر حمایت کنند و این امر می‌تواند به بهبود کیفیت زندگی افراد در تمامی گروه‌های سنی منجر شود. در این مدل فضاهای مسکونی به گونه‌ای طراحی می‌شوند که هم‌زیستی میان نسل‌ها را تسهیل کنند. به عنوان مثال، فضاهای عمومی مشترک، فضاهای بازی برای کودکان و فضاهای تفریحی و مراقبتی برای سالمندان ایجاد می‌شود. این نوع مسکن معمولاً همراه با خدمات اجتماعی است که به نیازهای ویژهٔ هر نسل پاسخ می‌دهند، مانند خدمات مراقبت از سالمندان، مراقبت‌های بهداشتی و آموزشی و سعی در ایجاد فرصت‌های تعامل و همکاری میان گروه‌های سنی مختلف دارد. این تعاملات می‌توانند باعث کاهش تنهایی سالمندان و ارتقای حس همبستگی اجتماعی شوند (Wilson, 2024).

متخصصان مختلف بر این باورند که مسکن بین نسلی می‌تواند به تقویت روابط اجتماعی، کاهش تنهایی سالمندان و ایجاد همبستگی بیشتر در جامعه کمک کند. به طور خاص، پژوهش‌ها نشان می‌دهند تعامل میان نسل‌ها به‌ویژه در خانواده‌های چند نسلی می‌تواند به عنوان عامل محافظتی در برابر مشکلات اجتماعی مانند انزوای اجتماعی سالمندان عمل کند. در این میان، نظرات مختلفی دربارهٔ نحوهٔ طراحی فضاهای مسکونی بین نسلی وجود دارد.

نیازمند توجه ویژه به مشکلات زنان سالمند در برنامه‌های رفاهی است. صباغچی (۲۰۲۴) به چالش‌های اقتصادی مراقبت از سالمندان در خانواده‌های ایرانی پرداخته است. با افزایش تعداد سالمندان و بیماری‌ها، نیاز به مراقبت و حمایت بیشتر شده است. نتایج پژوهش یادشده به هشت مقولهٔ اصلی مانند «اقتصاد مراقبت» و «مضیق‌های مالی» اشاره دارد و بر اهمیت طراحی سیاست‌های اجتماعی و حمایتی برای حل این چالش‌ها تأکید می‌کند. کازاک (۲۰۲۳) به ارزیابی مسکن اجتماعی بین نسلی در اروپا و تأثیر آن بر کیفیت زندگی سالمندان پرداخته است. نتایج پژوهش یادشده نشان می‌دهد مسکن بین نسلی نیازهای سالمندان را به خوبی برطرف می‌کند و کیفیت زندگی آن‌ها را بهبود می‌بخشد. سالمندان از محیط خود رضایت دارند و شبکه‌های اجتماعی قوی‌ای دارند. سلیمان (۲۰۲۱) به تأمین مسکن مناسب برای سالمندان در کانادا پرداخته و مسکن بین نسلی را به عنوان راه‌حل برای مشکلات سالمندان معرفی کرده و نتیجه گرفته است که زندگی سالمندان در جوامع مختلط با نسل‌های جوان‌تر می‌تواند به بهبود سلامت و رفاه آن‌ها کمک کند. بدریک (۲۰۲۳) به نیاز روزافزون به راه‌حل‌های مسکن جایگزین برای جامعهٔ سالخورده و مشکلات دسترسی به مسکن مناسب برای جوانان اشاره دارد. بدریک مدلی جدید برای مسکن پیشنهاد می‌دهد که شامل فضاهای مشترک برای سالمندان و جوانان است تا تعاملات بین نسلی را تسهیل کند. این تحقیق بر لزوم توسعهٔ راه‌حل‌های جدید مسکن و فضاهای مشترک تأکید دارد. گاس (۲۰۲۴) به بررسی تجربیات سالمندان در پروژه‌های مسکن مشترک در بلژیک می‌پردازد. نتایج پژوهش یادشده نشان می‌دهد مسکن مشترک حس قوی‌تری از حمایت اجتماعی و کاهش انزوا برای سالمندان ایجاد می‌کند. با این حال، مشکلاتی مانند چالش‌های تصمیم‌گیری و کاهش ارتباط با خانواده نیز مطرح شده است. این تحقیق مزایای مسکن مشترک را برجسته می‌کند و به نیاز به تحقیقات بیشتر در این زمینه اشاره دارد. ویلسون (۲۰۲۴) به بررسی دو پروژهٔ مسکن اجتماعی در فرانسه پرداخته و نشان می‌دهد چگونه تصورات مختلف در مورد سلامت در این مسکن‌ها شکل می‌گیرد. این تحقیق تمرکز ویژه‌ای بر زنان سالمند دارد و به نقش مفهوم مراقبت در این پروژه‌ها و تعاملات آن‌ها با سایر ساکنان می‌پردازد. دمیر (۲۰۲۴) نشان می‌دهد برنامهٔ تعامل بین نسلی در استانبول باعث افزایش رضایت از زندگی و حمایت اجتماعی سالمندان شد، اما تنهایی اجتماعی آن‌ها افزایش یافت و این نتایج برای سیاست‌گذاری اجتماعی مفید است. سئو (۲۰۲۲) به تأثیر ساختار خانوار بر رفاه ذهنی سالمندان در کرهٔ جنوبی پرداخته و نشان داده است که هم‌نشینی با کودکان بالغ می‌تواند تأثیر منفی بر بهزیستی ذهنی سالمندان داشته باشد. یان (۲۰۲۱) رابطهٔ بین هم‌سکونتی بین نسلی و بهزیستی ذهنی در چین را بررسی کرده و نتیجه گرفته است که سالمندانی که با فرزندانشان زندگی می‌کنند، به‌ویژه در مناطق روستایی رضایت بیشتری دارند. پلامو (۲۰۲۱) دربارهٔ برنامهٔ مسکن مشارکتی در کانادا این‌گونه توضیح داده که به سالمندان کمک می‌کند تا با دانش‌آموزان زندگی کنند و در نتیجه به بهبود بهزیستی، انسجام اجتماعی و بهداشت عمومی ایشان می‌انجامد. میلموکی (۲۰۲۰) تأثیر برنامه آموزشی بین نسلی در یک جامعهٔ روستایی در ایالات متحده را بررسی کرد و نشان داد این برنامه احساسات مثبت ایجاد کرده و فرصت‌هایی برای توسعهٔ مهارت‌ها فراهم کرد. روان (۲۰۲۱) به بررسی حمایت‌های بین نسلی در چین پرداخت و نشان داد حمایت‌های مادی و خدماتی موجب رضایت بیشتر سالمندان می‌شود، در حالی که حمایت عاطفی تأثیر کمتری دارد. در مجموع، مطالعات هریک با مجموع شاخص‌هایی به شناسایی این گروه از جامعه پرداخته و سهم آن‌ها را از برخورداری از مسکن اجتماعی بررسی و تحلیل کرده‌اند. این مطالعه نیز با روش‌شناسی نوین به بررسی سهم گروه سالمندان شهر تهران در برخورداری از مسکن بین نسلی پرداخته است.

#### ■ مبانی نظری

اصطلاح زندگی بین نسلی توسط پروفسور هالینا اسکینیوسکا (Halina Skibniewska) به عنوان بخشی از مفهوم یک فرایند چرخه‌ای که در آن

تعامل با کودکان تصمیم می‌گیرند و اغلب تعامل با کودکان را انتخاب می‌کنند (Schouwstra, 2020). به طور کلی، مطالعات نشان می‌دهد زندگی و گذراندن وقت با خانواده و به طور خاص مراقبت از نوه‌ها، به عنوان عوامل محافظتی در برابر تنهایی سالمندان عمل کرده و از مفهوم مسکن بین نسلی حمایت می‌کند (Ng CF, 2015, Tsai, 2013). علاوه بر موارد یادشده، در این بین عدم توجه به مسکن بین نسلی می‌تواند پیامدهای منفی زیادی در پی داشته باشد. از مهم‌ترین مشکلات ناشی از این غفلت، افزایش تنهایی و انزوای اجتماعی سالمندان است. سالمندانی که در محیط‌های منزوی زندگی می‌کنند، ممکن است به مشکلات روانی و جسمی دچار شوند. از سوی دیگر، توجه نکردن به مسکن بین نسلی می‌تواند موجب از دست رفتن فرصت‌های همکاری و حمایت متقابل میان نسل‌ها شود که به‌ویژه در جوامع با روند رو به رشد کهن‌سالان اهمیت زیادی دارد. در مقابل، توجه به مسکن بین نسلی می‌تواند پیامدهای مثبتی به همراه داشته باشد. این مدل مسکن، با فراهم کردن فضایی برای همزیستی و تعامل میان نسل‌ها، می‌تواند به بهبود کیفیت زندگی افراد در تمام گروه‌های سنی کمک کند. علاوه بر این، چنین مدل‌هایی می‌توانند موجب تقویت روابط اجتماعی، حمایت روانی و تقویت حس همبستگی در جامعه شوند (Kharashadi, 2023).

#### ■ مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر با هدف کاربردی و ماهیت تحلیلی - توصیفی با استفاده از روش پیمایش به بررسی مهم‌ترین شاخص‌های ایجاد مسکن اجتماعی بین نسلی برای سالمندان در شهر تهران پرداخته است. ابتدا با استفاده از تحلیل محتوای مطالعات موجود مهم‌ترین شاخص‌های مسکن اجتماعی بین نسلی با بهره‌گیری استخراج شد. سپس، با استفاده از پرسشنامه مشتمل بر ۲۵ سؤال مورد سنجش و ارزیابی قرار گرفت. برای سنجش سؤال‌های موجود از جامعه آماری شامل ۱۲۰ نفر از طراحان، برنامه‌ریزان و مدیران شهری، متخصصان توان‌بخشی و نگهداری سالمندان، مشاوران روان‌شناختی سالمندی و سایر متخصصان مرتبط با حوزه سالمندان کلان‌شهر تهران بود با استفاده از روش کوکران بهره گرفته شد (ابطه ۱).

$$n = \frac{N t^2 pq}{N d^2 + t^2 pq} \quad (1)$$

به طوری که این فضاها باید امکاناتی برای حمایت از نسل‌های مختلف فراهم کنند؛ از جمله فضاهای مشترک برای تعامل اجتماعی و خدمات مراقبتی برای سالمندان. در این بین، مدل‌های مختلف مسکن برای سالمندان در سراسر جهان وجود دارد که شرایطی را برای ارائه مراقبت ایجاد می‌کنند که می‌تواند بر اساس نیازهای خاص فرد مورد استفاده قرار گیرد. به طور کلی، این سطوح شامل زندگی مستقل، زندگی کمکی، مراقبت طولانی‌مدت و مراقبت در آسایشگاه است. گزینه‌های مراقبت مستقل مناسب سالمندانی است که شامل حداقل کمک‌های مورد نیاز که قادر به تصمیم‌گیری بوده، اما به دلیل چالش‌های جسمی و عملکردی سلامت نیاز به حمایت دارند (Government of BC, 2020). مراقبت طولانی‌مدت برای بیماران سالمند که نیاز به مراقبت پرستاری ۲۴ ساعته دارند، تعیین شده است (Statistics Canada, 2018). مراقبت در آسایشگاه برای بیمارانی است که در پایان عمر هستند و نیاز به مدیریت علائم دارند (HealthLinkBC, 2020).

تسهیلات مسکن بین نسلی بسته به نیازهای جامعه و منابع موجود، می‌تواند از رویکرد یک یا چند لایه برای سالمندان استفاده کنند. فرض مسکن بین نسلی بر این است که نیازهای سالمندان به روشی مشابه گزینه‌های مسکن یادشده برآورده می‌شود. شرکت هپی پاد (Happipad) مستقر در BC یک راه‌حل مسکن پیشنهاد کرده که اغلب مسکن بین نسلی را تسهیل می‌کند (Poole, 2021). این شرکت از طریق وبسایت خود اغلب سالمندانی را که به دنبال ارتباطات اجتماعی و درآمد اضافی هستند، به مستأجران جوان‌تری که به دنبال مسکن به‌صرفه هستند متصل می‌کند. فضاهای مسکن بین نسلی هدفمند نیز در کانادا وجود دارد، مانند تأسیسات تازه احداث‌شده در کلگری، که مراقبت‌های کمکی، طولانی‌مدت و تسکین‌دهنده را در یک محیط چند نسلی ادغام می‌کند (Generations Calgary, 2020). به طور مشابه، هاربر لندینگ دهکده‌ای در رجبنا یک مرکز مراقبت برای افراد مسن است که مراقبت شخصی و فعالیت‌های بین نسلی را ترویج می‌کند (Harbour, 2020). طرح‌های مسکن مشابهی در سراسر جهان دیده می‌شود. به عنوان مثال، هلند برنامه‌های سکوتی دارد که در آن به دانش‌جویان مسکن رایگان ارائه می‌شود، مشروط بر اینکه هر ماه ۳۰ ساعت را در خانه‌های افراد مسن تر خود بگذرانند (Reed, 2021). در فوجیسواوا، ژاپن، Aoi Care افراد مسن مبتلا به زوال عقل را در خود جای می‌دهد و از این نظر منحصر به فرد است که ساکنان آن در مورد فعالیت‌های روزانه خود که شامل بازی با توپ یا فروش چای با

جدول ۱. مؤلفه‌ها و شاخص‌های تحقیق

شاخص	مؤلفه
دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی	خدمات و تسهیلات
وجود سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی مناسب برای سالمندان	
خدمات نظافت و نگهداری برای فضاهای عمومی و واحدهای مسکونی	
دسترسی به خدمات رفاهی مانند رستوران، کافه و سوپرمارکت در محل یا نزدیکی آن	پایداری زیست‌محیطی
استفاده از مصالح ساختمانی پایدار و سازگار با محیط زیست.	
سیستم‌های انرژی کارآمد مانند پنل‌های خورشیدی و سیستم‌های گرمایش و سرمایش.	
سیستم‌های مدیریت آب کارآمد برای کاهش مصرف آب.	
سیستم‌های بازیافت زیاده	امنیت و ایمنی
وجود نورپردازی مناسب و نظارت در اطراف محله	
امکانات نظیر سیستم‌های هشدار و امنیت برای اطراف منزل	
نصب نرده‌ها در کنار پله‌ها و دستگیره‌های مناسب در حمام و سرویس بهداشتی.	
ورودی‌های عریض و بدون پله، راهروهای وسیع و بدون مانع، و رمپ‌ها برای ویلچر	

مؤلفه	شاخص
کالبدی	وجود پارک‌ها و فضاهای سبز برای فعالیت‌های اجتماعی و آرامش
	طراحی فضاهای مشترک مانند سالن‌ها و اتاق‌های فعالیت
	فضایی برای انجام بازی‌های رومیزی، بازی‌های ویدئویی، فعالیت‌های هنری و صنایع دستی
	احترام به حریم خصوصی افراد و ایجاد فضاهای شخصی مناسب
حمایت اجتماعی	وجود گروه‌ها و انجمن‌هایی برای ایجاد ارتباطات اجتماع
	برنامه‌های فرهنگی و تفریحی ویژه سالمندان
	مشارکت در تصمیم‌گیری
	ارائه مشاوره حقوقی به سالمندان برای آگاهی از حقوق خود و نحوه پیگیری آن‌ها
فرصت‌های تعاملی	ایجاد فرصت‌هایی برای برنامه‌های مشترک میان نسل‌های مختلف برای تقویت روابط.
	فرصت‌های یادگیری و انتقال تجربیات بین سالمندان و جوان‌ترها
	آموزش و دسترسی به فناوری‌های نوین برای سالمندان به منظور ارتباط با خانواده و دوستان و بهره‌برداری از خدمات آنلاین
	فعالیت‌های مراقبت روزانه بزرگسالان
	تشویق سالمندان به شرکت در برنامه‌های آموزشی و فرهنگی مشترک با نسل جوان، نظیر آموزش هنرهای دستیمنتورینگ متقابل، جایی که سالمندان می‌توانند مشاور جوانان باشند و به‌عکس.

شاخص‌های مورد بررسی در این مطالعه، خدمات و تسهیلات، پایداری زیست‌محیطی، امنیت و ایمنی، کالبدی، حمایت اجتماعی و فرصت‌های تعاملی بود. ابزار تحقیق، پرسشنامه و پایایی با استفاده از آزمون ضریب آلفای کرونباخ جدول ۲ نتایج دقیق‌تر آزمون آلفای کرونباخ را به تفکیک شاخص‌ها نشان می‌دهد.

شاخص‌های مورد بررسی در این مطالعه، خدمات و تسهیلات، پایداری زیست‌محیطی، امنیت و ایمنی، کالبدی، حمایت اجتماعی و فرصت‌های تعاملی بود. ابزار تحقیق، پرسشنامه و پایایی با استفاده از آزمون ضریب آلفای کرونباخ در تمام شاخص‌ها بالاتر از ۰/۷ شامل خدمات و تسهیلات (۰/۸۱۳)، پایداری

جدول ۲. نتایج آزمون آلفای کرونباخ

شاخص	تعداد سوالات	ضریب آلفای کرونباخ
خدمات و تسهیلات	۴	۰.۸۱۳
پایداری زیست‌محیطی	۴	۰.۷۶۳
امنیت و ایمنی	۴	۰.۷۶۲
کالبدی	۴	۰.۸۸۲
حمایت اجتماعی	۴	۰.۷۶۰
فرصت‌های تعاملی	۵	۰.۸۸۵
پایایی کل	۲۵	۰.۸۸۰

هنگام انجام این آزمون، مین یا میانگین یک گروه با میانگین تعیین شد (رابطه ۲).

اختیار جامعه آماری تحقیق که ۱۲۰ نفر از متخصصان بوده‌اند قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از تکنیک‌های آینده‌پژوهی در چند بخش شامل پویا محیطی (برای جمع‌آوری شاخص‌های مربوطه) و تکنیک آثار متقابل (استفاده از نرم‌افزار سناریو ساز برای تدوین سناریو) است. وزن‌دهی به پرسشنامه به صورت مقایسه‌ای زوجی و میزان ارتباط بین متغیرها با اعداد بین ۳- تا ۳ بوده است. روایی این پرسشنامه توسط جامعه آماری مورد تأیید واقع شد. پرسشنامه‌های تکمیل شده را در نرم‌افزار سناریو ساز و از طریق دستور Ensemble وارد شدند؛ و در نهایت سناریوهای سازگار و ضعیف شناسایی و تحلیل شدند.

$$F = \left[ \frac{12}{[N * k * (k + 1)]} \right] * \Sigma R^2 - [3 * N * (k + 1)] \quad (۲)$$

محدوده مورد مطالعه در این تحقیق محدوده کلان‌شهر تهران است. تهران، بین کوه‌های البرز و حاشیه شمالی کویر مرکزی ایران، در دشتی نسبتاً هموار واقع شده است. پهنه استقرار این دشت نسبتاً هموار از جنوب و جنوب غربی

آزمون فریدمن نوعی آزمون آماری ناپارامتری است که برای تحلیل داده‌های اندازه‌گیری مکرر استفاده می‌شود. این آزمون زمانی کاربرد دارد که فرضیه‌های نرمال بودن و همگنی واریانس‌ها برقرار نباشند، بنابراین به عنوان جایگزینی مناسب و مقاوم برای آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌های مکرر (ANOVA) عمل می‌کند.

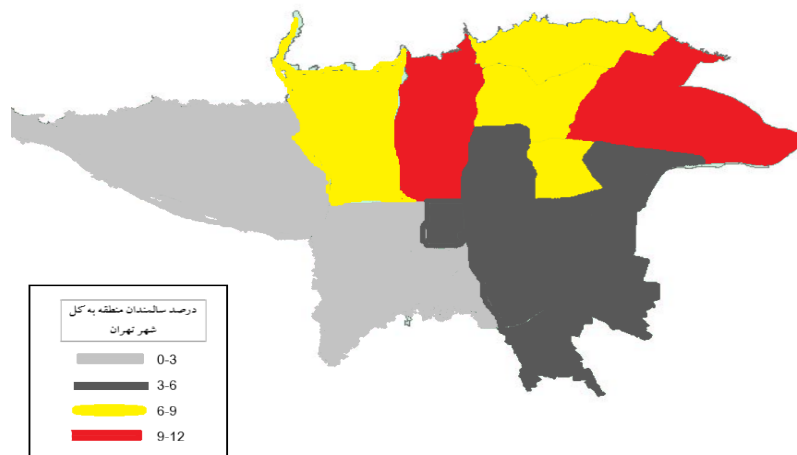
در مرحله بعد وضعیت‌های احتمالی مختلفی برای هر یک از عوامل کلیدی با مجموع ۳۰ حالت برای ۶ عامل کلیدی در نظر گرفته شد، بر اساس عوامل کلیدی و حالت‌های مختلف آن پرسشنامه‌ای به صورت متقاطع طراحی و در

می‌پیوندند. سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، جمعیت کل شهر تهران ۸٬۶۹۳٬۷۰۶ نفر گزارش شده است. جمعیت سالمندان شهر تهران در سال ۱۳۹۵ حدود ۷۲۹٬۴۳۲ نفر برآورد می‌شود.

به کوه‌های ری و بی‌بی شهربانو و دشت‌های شهریار و ورامین منتهی شده و از شمال به واسطه کوهستان محصور شده است. فضای جغرافیایی شهر تهران در کوه و دشت به وسیله دو رود کرج در غرب و جاجرود در شرق مشخص می‌شود که در نزدیکی کویر نمک در جنوب شرقی تهران به یکدیگر

جدول ۳. نسبت جمعیت سالمند در مناطق ۲۲گانه شهر تهران

مناطق	جمعیت کل	جمعیت سالمندان	درصد سالمندان نسبت به کل شهر
منطقه ۱	۵۴۳٬۳۱۱	۴۵٬۶۳۹	۶.۲۶
منطقه ۲	۷۴۳٬۴۰۸	۶۲٬۴۳۲	۸.۵۶
منطقه ۳	۳۵۲٬۱۵۵	۲۹٬۵۶۹	۴.۰۵
منطقه ۴	۹۱۹٬۰۰۱	۷۷٬۱۷۶	۱۰.۵۸
منطقه ۵	۹۰۵٬۰۵۶	۷۶٬۰۴۷	۱۰.۴۳
منطقه ۶	۲۷۱٬۱۰۷	۲۲٬۷۷۵	۳.۱۲
منطقه ۷	۳۱۳٬۱۱۵	۲۶٬۲۲۳	۳.۵۹
منطقه ۸	۴۷۴٬۰۵۶	۳۹٬۸۶۳	۵.۴۶
منطقه ۹	۱۹۰٬۷۹۳	۱۶٬۰۳۴	۲.۲۰
منطقه ۱۰	۳۳۷٬۸۸۳	۲۸٬۳۳۳	۳.۸۸
منطقه ۱۱	۳۱۸٬۰۸۲	۲۶٬۷۴۳	۳.۶۷
منطقه ۱۲	۲۳۹٬۶۳۵	۲۰٬۱۲۱	۲.۷۶
منطقه ۱۳	۴۰۳٬۲۹۷	۳۳٬۸۸۲	۴.۶۴
منطقه ۱۴	۳۴۴٬۵۳۳	۲۸٬۹۰۹	۳.۹۶
منطقه ۱۵	۳۴۳٬۸۸۴	۲۸٬۸۸۳	۳.۹۶
منطقه ۱۶	۳۳۸٬۳۸۳	۲۸٬۴۴۱	۳.۹۰
منطقه ۱۷	۳۵۷٬۴۸۴	۳۰٬۰۱۱	۴.۱۱
منطقه ۱۸	۴۰۲٬۲۴۴	۳۳٬۷۷۳	۴.۶۳
منطقه ۱۹	۴۴۴٬۵۳۲	۳۷٬۳۳۶	۵.۱۲
منطقه ۲۰	۴۰۹٬۷۷۶	۳۴٬۴۴۴	۴.۷۲
منطقه ۲۱	۴۰۹٬۲۴۶	۳۴٬۲۳۲	۴.۷۱
منطقه ۲۲	۴۴۴٬۵۳۲	۳۷٬۳۳۶	۵.۱۲



شکل ۱. درصد سالمندان منطقه به کل شهر تهران

یافته‌ها

موجود نشان داده است که در ادامه و پس از انجام فرایند نمره‌گذاری میانگین و انحراف معیار هریک از شاخص‌ها محاسبه و نتایج آن در جدول ۴، نشان داده شده است.

تحلیل روش‌شناسی پیشنهادی تحقیق روی شاخص‌ها و داده‌های جمع‌آوری‌شده از پرسشنامه کارشناسان نتایجی را بر اساس شاخص‌های

جدول ۴. نتایج تحلیل توصیفی شاخص‌های تحقیق

شاخص	مؤلفه	میانگین	انحراف معیار
خدمات و تسهیلات	دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی	۱.۴۸۳۳	۳۹۹۲۳.
	وجود سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی مناسب برای سالمندان	۱.۴۵۰۰	۵۴۷۷۲.
	خدمات نظافت و نگهداری برای فضاهای عمومی و واحدهای مسکونی	۱.۵۵۸۳	۵۷۶۸۰.
	دسترسی به خدمات رفاهی مانند رستوران، کافه و سوپرمارکت در محل یا نزدیکی آن	۱.۵۰۰۰	۵۰۲۱۰.
پایداری زیست‌محیطی	استفاده از مصالح ساختمانی پایدار و سازگار با محیط زیست	۱.۴۲۵۰	۵۸۹۳۰.
	سیستم‌های انرژی کارآمد مانند پنل‌های خورشیدی و سیستم‌های گرمایش و سرمایش	۱.۷۶۴۶	۵۲۳۹۰.
	سیستم‌های مدیریت آب کارآمد برای کاهش مصرف آب	۱.۵۸۳۳	۸۸۴۸۲.
امنیت و ایمنی	سیستم‌های بازیافت زیاله	۱.۶۵۰۰	۷۹۵۴۷.
	وجود نورپردازی مناسب و نظارت در اطراف محله	۱.۷۷۵۰	۷۹۳۴۹.
	امکاناتی نظیر سیستم‌های هشدار و امنیت برای اطراف منزل	۲.۰۵۰۰	۹۵۱۳۴.
	نصب زرده‌ها در کنار پله‌ها و دستگیره‌های مناسب در حمام و سرویس بهداشتی.	۱.۸۵۴۲	۵۸۲۱۱.
کالبدی	ورودی‌های عرض و بدون پله، راهروهای وسیع و بدون مانع، و رمپ‌ها برای ویلچر	۱.۹۰۰۰	۸۲۴۰۱.
	وجود پارک‌ها و فضاهای سبز برای فعالیت‌های اجتماعی و آرامش	۱.۶۹۱۷	۸۳۸۱۲.
	طراحی فضاهای مشترک مانند سالن‌ها و اتاق‌های فعالیت	۱.۸۱۶۷	۸۶۹۵۰.
	فضایی برای انجام بازی‌های رومیزی، بازی‌های ویدئویی، فعالیت‌های هنری و صنایع دستی	۲.۰۰۸۳	۹۱۲۰۷.
حمایت اجتماعی	احترام به حریم خصوصی افراد و ایجاد فضاهای شخصی مناسب	۱.۸۰۰۰	۵۵۶۳۹.
	وجود گروه‌ها و انجمن‌هایی برای ایجاد ارتباطات اجتماع	۱.۷۰۰۰	۶۸۱۰۸.
	برنامه‌های فرهنگی و تفریحی ویژه سالمندان	۱.۵۷۵۰	۵۸۹۳۰.
	مشارکت در تصمیم‌گیری	۱.۶۲۵۰	۵۸۰۶۸.
فرصت‌های تعاملی	ارائه مشاوره حقوقی به سالمندان برای آگاهی از حقوق خود و نحوه پیگیری آن‌ها	۲.۳۰۰۰	۹۰۳۷۷.
	ایجاد فرصت‌هایی برای برنامه‌های مشترک میان نسل‌های مختلف برای تقویت روابط.	۱.۸۸۷۵	۵۴۹۸۸.
	فرصت‌های یادگیری و انتقال تجربیات بین سالمندان و جوان‌ترها	۱.۹۰۰۰	۸۳۴۱۵.
	آموزش و دسترسی به فناوری‌های نوین برای سالمندان به منظور ارتباط با خانواده و دوستان و بهره‌برداری از خدمات آنلاین	۱.۸۲۵۰	۸۶۶۳۹.
	فعالیت‌های مراقبت روزانه بزرگسالان	۱.۸۵۰۰	۷۶۳۱۲.
	تشویق سالمندان به شرکت در برنامه‌های آموزشی و فرهنگی مشترک با نسل جوان، نظیر آموزش هنرهای دستیمنتورینگ متقابل، جایی که سالمندان می‌توانند مشاور جوانان باشند و به‌عکس.	۱.۹۷۵۰	۷۹۳۴۹.

افراد ایجاد کند. از سوی دیگر، شاخص‌هایی همچون «وجود سیستم‌های مدیریت آب کارآمد» و «سیستم‌های انرژی کارآمد» میانگین‌هایی بالاتر از ۱/۵ داشته‌اند، به‌ویژه شاخص استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر (پنل‌های خورشیدی) که میانگین ۱/۷۶ را به خود اختصاص داده است. این نشان‌دهنده ارزیابی نسبتاً مثبت و توجه افراد به مسائل محیط زیستی و مصرف بهینه منابع است. انحراف معیار ۰/۵۲ برای این شاخص‌ها نیز نشان‌دهنده تفاوت‌های کمتر در نظرات است و از اهمیت بالای این موضوع در نظر افراد حکایت دارد. در نهایت، شاخص‌های مرتبط با ایمنی و امنیت، نظیر «وجود نورپردازی

یافته‌ها بیانگر آن است که، شاخص‌هایی مانند «دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی» و «وجود سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی مناسب برای سالمندان» با میانگین‌هایی نزدیک به ۱/۵، به دست آمده‌اند نشان می‌دهد افراد به طور نسبی دسترسی به این خدمات را به طور متوسط ارزیابی کرده‌اند. این شاخص‌ها در کل، اهمیت کمتری برای افراد دارند و انحراف معیارهای نسبتاً کوچک نیز نشان‌دهنده وجود توافق نسبی در ارزیابی‌ها است. این امر می‌تواند به این معنا باشد که به‌رغم اهمیت نسبی این مسائل، دسترسی به این امکانات به طور عمومی به گونه‌ای نبوده که تفاوت‌های زیادی در نظرات

خدمات رفاهی، امنیت، و استفاده بهینه از منابع طبیعی، تأثیر زیادی بر نظر افراد دارند. شاخص‌های محیطی و ایمنی بیشترین اولویت را در ارزیابی‌ها به خود اختصاص داده‌اند، در حالی که شاخص‌هایی که به مسائل روزمره‌ای مانند حمل‌ونقل عمومی و دسترسی به خدمات بهداشتی و درمانی مرتبط هستند، از نظر اهمیت در اولویت کمتری قرار دارند. این تحلیل نشان‌دهنده آن است که به طور کلی، مسائل ایمنی، رفاه اجتماعی و توجه به محیط زیست، از جمله موضوعاتی هستند که افراد بیشترین دغدغه را در مورد آن‌ها دارند.

مناسب و نظارت در اطراف محله» و «سیستم‌های هشدار و امنیت برای اطراف منزل» با میانگین‌هایی بالاتر از ۱/۷، نشان‌دهنده آن است که افراد به این مسائل توجه زیادی دارند. این شاخص‌ها با انحراف معیارهایی حدود ۰/۸ و ۰/۹۵، به‌ویژه در مورد امنیت منزل، نشان‌دهنده نگرانی‌های عمیق‌تر و تفاوت‌های بیشتری در نظرات افراد است. این نتایج حاکی از اهمیت بالای ایمنی فردی و عمومی در زندگی روزمره است. در مجموع، تحلیل این داده‌ها نشان می‌دهد مسائل مربوط به بهبود کیفیت زندگی، از جمله دسترسی به

#### جدول ۴. نتایج آزمون تکنمونه‌ای متغیرهای تحقیق

شاخص	مؤلفه	میانگین	آماره t	سطح معناداری
خدمات و تسهیلات	دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی	۱.۴۸۳۳۳	۴۰.۷۰۱	۰.۰۰۰
	وجود سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی مناسب برای سالمندان	۱.۴۵۰۰۰	۳۹.۰۰۰	۰.۰۰۰
	خدمات نظافت و نگهداری برای فضاهای عمومی و واحدهای مسکونی	۱.۵۵۸۳۳	۲۹.۵۹۵	۰.۰۰۰
پایداری زیست‌محیطی	دسترسی به خدمات رفاهی مانند رستوران، کافه و سوپرمارکت در محل یا نزدیکی آن	۱.۵۰۰۰۰	۳۲.۷۲۶	۰.۰۰۰
	استفاده از مصالح ساختمانی پایدار و سازگار با محیط زیست.	۱.۴۲۵۰۰	۲۶.۴۸۹	۰.۰۰۰
	سیستم‌های انرژی کارآمد مانند پنل‌های خورشیدی و سیستم‌های گرمایش و سرمایش.	۱.۷۶۴۵۸	۳۶.۸۹۶	۰.۰۰۰
	سیستم‌های مدیریت آب کارآمد برای کاهش مصرف آب.	۱.۵۸۳۳۳	۱۹.۶۰۲	۰.۰۰۰
امنیت و ایمنی	سیستم‌های بازافت زباله	۱.۶۵۰۰۰	۲۲.۷۲۲	۰.۰۰۰
	وجود نورپردازی مناسب و نظارت در اطراف محله	۱.۷۷۵۰۰	۲۴.۵۰۵	۰.۰۰۰
	امکاناتی نظیر سیستم‌های هشدار و امنیت برای اطراف منزل	۲.۰۵۰۰۰	۲۳.۶۰۵	۰.۰۰۰
	نصب نرده‌ها در کنار پله‌ها و دستگیره‌های مناسب در حمام و سرویس بهداشتی.	۱.۸۵۴۱۷	۳۴.۸۹۳	۰.۰۰۰
	ورودی‌های عریض و بدون پله، راهروهای وسیع و بدون مانع، و رمپ‌ها برای ویلچر	۱.۹۰۰۰۰	۲۵.۲۵۹	۰.۰۰۰
کابردی	وجود پارک‌ها و فضاهای سبز برای فعالیت‌های اجتماعی و آرامش	۱.۶۹۱۶۷	۲۲.۱۱۰	۰.۰۰۰
	طراحی فضاهای مشترک مانند سالن‌ها و اتاق‌های فعالیت	۱.۸۱۶۶۷	۲۲.۸۸۸	۰.۰۰۰
	فضایی برای انجام بازی‌های رومیزی، بازی‌های ویدئویی، فعالیت‌های هنری و صنایع دستی	۲.۰۰۸۳۳	۲۴.۱۲۱	۰.۰۰۰
حمایت اجتماعی	احترام به حریم خصوصی افراد و ایجاد فضاهای شخصی مناسب	۱.۸۰۰۰۰	۳۵.۴۴۶	۰.۰۰۰
	وجود گروه‌ها و انجمن‌هایی برای ایجاد ارتباطات اجتماع	۱.۷۰۰۰۰	۲۷.۳۴۳	۰.۰۰۰
	برنامه‌های فرهنگی و تفریحی ویژه سالمندان	۱.۵۷۵۰۰	۲۹.۲۷۸	۰.۰۰۰
	مشارکت در تصمیم‌گیری	۱.۶۲۵۰۰	۳۰.۶۵۶	۰.۰۰۰
فرصت‌های تعاملی	ارائه مشاوره حقوقی به سالمندان برای آگاهی از حقوق خود و نحوه پیگیری آن‌ها	۲.۲۰۰۰۰	۲۷.۸۷۸	۰.۰۰۰
	ایجاد فرصت‌هایی برای برنامه‌های مشترک میان نسل‌های مختلف برای تقویت روابط.	۱.۸۱۷۵۰	۳۷.۶۰۲	۰.۰۰۰
	فرصت‌های یادگیری و انتقال تجربیات بین سالمندان و جوان‌ترها	۱.۹۰۰۰۰	۲۴.۹۵۲	۰.۰۰۰
	آموزش و دسترسی به فناوری‌های نوین برای سالمندان به منظور ارتباط با خانواده و دوستان و بهره‌برداری از خدمات آنلاین	۱.۸۲۵۰۰	۳۳.۰۷۵	۰.۰۰۰
	فعالیت‌های مراقبت روزانه بزرگسالان	۱.۸۵۰۰۰	۲۶.۵۵۶	۰.۰۰۰
	تشویق سالمندان به شرکت در برنامه‌های آموزشی و فرهنگی مشترک با نسل جوان، نظیر آموزش هنرهای دستی‌تورینگ متقابل، جایی که سالمندان می‌توانند مشاور جوانان باشند و به‌عکس.	۱.۹۷۵۰۰	۳۷.۲۶۶	۰.۰۰۰

درمانی، سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی مناسب، و خدمات نظافت و نگهداری فضاهای عمومی برای سالمندان به‌خوبی قابل مشاهده است. آماره‌های t بالا (۴۰/۷۰۱، ۲۹/۰۰۰ و ۲۹/۵۹۵) بیانگر تأثیرگذار بودن این عوامل بر بهبود زندگی سالمندان است. مؤلفه‌هایی نظیر «وجود سیستم‌های حمل‌ونقل

در تمامی مؤلفه‌ها، سطح معناداری برابر ۰/۰۰۰ است؛ به این معنا که تفاوت بین میانگین نمونه و مقدار فرضی از نظر آماری بسیار معنادار است. به بیان دیگر، با توجه به اینکه این مقدار از ۰/۰۵ کمتر است، می‌توان گفت که اختلاف معناداری وجود دارد. در جدول ۵ اهمیت دسترسی به مراکز بهداشتی و

تجربیات و فناوری‌های نوین از جمله راه‌های تقویت روابط بین سالمندان و نسل‌های جوان‌تر است. فرصت‌هایی مانند «یادگیری و انتقال تجربیات بین سالمندان و جوان‌ترها» و «آموزش فناوری‌های نوین» می‌تواند به ارتباط بهتر و بیشتر کمک کند. تشویق سالمندان به شرکت در برنامه‌های آموزشی و فرهنگی با نسل‌های جوان‌تر و همچنین، مشاوره حقوقی به آن‌ها برای آگاهی از حقوق و نحوه پیگیری آن‌ها در میان شاخص‌ها نمایان است. این مؤلفه‌ها با آماره‌های t بالا (۲۷/۸۷۸، ۳۷/۶۰۲) نشان‌دهنده ضرورت تقویت آگاهی و فرصت‌های آموزشی برای سالمندان هستند. بازه اطمینان ۹۵ درصد نشان می‌دهد با احتمال ۹۵ درصد میانگین واقعی جامعه در این محدوده قرار دارد. در تمامی شاخص‌ها مقدار بازه اطمینان نشان می‌دهد مقادیر میانگین در محدوده قابل قبولی هستند. بر اساس میانگین‌ها، به نظر می‌رسد که تعامل در مسکن اجتماعی بین نسلی سالمندان از اهمیت بالایی برخوردار است. این موضوع می‌تواند به معنای نیاز به فضاهای مشترک و طراحی‌هایی باشد که تعاملات اجتماعی را تسهیل کنند. شاخص خدمات با کمترین میانگین نشان می‌دهد در این زمینه نیاز به بهبود و توجه بیشتری وجود دارد. شاخص‌های زیست‌محیطی، ایمنی، کالبدی و جمعیت نیز با میانگین‌های تقریباً مشابه، همگی باید در طراحی و برنامه‌ریزی مسکن اجتماعی مد نظر قرار گیرند. این شاخص‌ها همگی از اهمیت زیادی در طراحی یک فضای مسکونی مناسب برخوردارند.

با توجه به اطلاعات جدول ۶ سطح معناداری ۰/۰۰۰ و مقدار آماره‌ی خی اسکوئر برابر ۱۹۰/۳۹۵ است.

عمومی مناسب» و «دسترسی به خدمات رفاهی مانند رستوران‌ها و کافه‌ها» نشان‌دهنده نیاز به تسهیلاتی هستند که به راحتی دسترسی سالمندان را فراهم کنند. استفاده از مصالح پایدار و سیستم‌های انرژی کارآمد به عنوان ویژگی‌هایی برای بهبود کیفیت زیست سالمندان در نظر گرفته شده است. این ویژگی‌ها از جمله «سیستم‌های انرژی کارآمد مانند پنل‌های خورشیدی» و «سیستم‌های مدیریت آب کارآمد» به طور معناداری به بهبود محیط زندگی و کاهش هزینه‌ها کمک می‌کند (آماره‌های t: ۳۶،۸۹۶، ۱۹،۶۰۲). وجود سیستم‌های هشدار، نورپردازی مناسب، و نصب نرده‌ها و دستگیره‌ها در مکان‌های مختلف برای حفظ امنیت سالمندان به‌ویژه در مناطق عمومی و خانه‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است. این مؤلفه‌ها به‌وضوح از آماره‌های t بالا و میانگین‌های قابل توجه (۳۴/۵۰۵، ۲۳/۶۰۵) بهره می‌برند. در دسته کالبدی، طراحی مناسب فضاهای عمومی از جمله پارک‌ها، فضاهای سبز، و اتاق‌های فعالیت‌های گروهی اهمیت دارد. این فضاها نه تنها برای فعالیت‌های فیزیکی سالمندان، بلکه برای ارتباطات اجتماعی و استراحت آن‌ها نیز حیاتی هستند. همچنین، طراحی فضاهایی نظیر «ورودی‌های عریض و بدون پله» برای بهبود دسترسی سالمندان به این فضاها با آماره t بالای ۲۵/۲۵۹ مورد تأکید قرار گرفته است. وجود گروه‌ها و انجمن‌هایی برای ایجاد ارتباطات اجتماعی سالمندان و همچنین، برنامه‌های فرهنگی و تفریحی ویژه آن‌ها از دیگر جنبه‌های مهم تحلیل شده است. این عوامل به ایجاد محیطی حمایتی برای سالمندان کمک می‌کنند که بر اساس شاخص‌های مختلف قابل ارزیابی است (آماره t: ۲۹،۳۴۳، ۲۷،۳۴۳). برنامه‌های مشترک میان نسل‌ها، یادگیری

#### جدول ۶ نتایج آزمون فریدمن شاخص‌های ایجاد مسکن اجتماعی بین نسلی برای سالمندان در تهران

حجم نمونه	۱۲۰
کای اسکوئر	۱۹۰.۳۹۵
درجه آزادی	۵
سطح معناداری	۰.۰۰۰

تحلیل جدول ۶ نشان‌دهنده میانگین رتبه هر شاخص در بین نمونه‌های مورد بررسی هستند. هر چه میانگین رتبه یک شاخص بالاتر باشد، نشان‌دهنده اهمیت یا اولویت بیشتر آن از نظر پاسخ‌دهندگان است. دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی با میانگین ۱۱/۱۶، در صدر شاخص‌های خدماتی قرار دارد. این نشان می‌دهد سالمندان اهمیت زیادی به دسترسی راحت به خدمات درمانی دارند. وجود سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی مناسب برای سالمندان با ۱۱/۰۵ و خدمات نظافت و نگهداری برای فضاهای عمومی و واحدهای مسکونی با ۱۲/۳۸ از دیگر اولویت‌ها هستند که اهمیت بالایی آن‌ها در آسایش و راحتی سالمندان در زندگی روزمره را نشان می‌دهند. در بخش پایداری زیست‌محیطی، استفاده از مصالح ساختمانی پایدار و سازگار با محیط زیست با ۱۰/۶۱ در پایین‌ترین حد قرار دارد که نشان می‌دهد این شاخص نسبت به سایر موارد برای سالمندان کم‌اهمیت‌تر است. در عوض، سیستم‌های انرژی کارآمد مانند پنل‌های خورشیدی با ۱۴/۳۸ و سیستم‌های مدیریت آب کارآمد (۱۱/۶۲) نشان‌دهنده اهمیت توجه به مسائل محیطی و اقتصادی در محیط‌های مسکونی سالمندان است. شاخص‌های مرتبط با امنیت مانند وجود نورپردازی مناسب و نظارت در اطراف محله (۱۳/۸۳) و امکانات هشدار و امنیت برای اطراف منزل (۱۶/۶۱) در اولویت‌های بالا قرار دارند. این نشان می‌دهد سالمندان به احساس امنیت و محافظت از خود در خانه و محله اهمیت زیادی می‌دهند. نصب نرده‌ها و دستگیره‌های مناسب (۱۶/۲۱) و ورودی‌های عریض و بدون پله (۱۶/۰۰) نیز به عنوان اولویت‌های بالایی ایمنی فیزیکی به‌ویژه در بخش‌هایی از مسکن که ممکن است برای سالمندان مشکل‌ساز باشد، دیده می‌شوند. وجود پارک‌ها و فضاهای سبز برای فعالیت‌های اجتماعی و

آرامش با ۱۲/۹۸ نشان‌دهنده اهمیت فضاهای باز برای سالمندان است. علاوه بر آن، طراحی فضاهای مشترک مانند سالن‌ها و اتاق‌های فعالیت (۱۴/۷۵) و فضایی برای انجام بازی‌های رومیزی، بازی‌های ویدئویی (۱۶/۵۷) نیز مورد توجه قرار گرفته که نشان‌دهنده اهمیت ایجاد فضاهایی برای تعاملات اجتماعی و سرگرمی است. احترام به حریم خصوصی افراد (۱۶/۰۸) و ایجاد فضاهای شخصی مناسب نیز اهمیت زیادی دارد. شاخص‌هایی مانند وجود گروه‌ها و انجمن‌هایی برای ایجاد ارتباطات اجتماعی (۱۲/۸۹) و برنامه‌های فرهنگی و تفریحی ویژه سالمندان (۱۲/۴۳) نشان‌دهنده اهمیت روابط اجتماعی و حمایت‌های جمعی برای سالمندان است. همچنین، مشارکت در تصمیم‌گیری (۱۳/۰۸) به معنای اهمیت دادن به نظر سالمندان در انتخاب و مدیریت امور مرتبط با محیط زندگی است. یکی از شاخص‌های مهم در این بخش ایجاد فرصت‌هایی برای برنامه‌های مشترک میان نسل‌های مختلف برای تقویت روابط است که با میانگین ۱۶/۷۸ بالاترین نمره را دارد. این نشان می‌دهد سالمندان تمایل دارند در فعالیت‌های بین نسلی مشارکت کنند تا ارتباطات میان نسل‌ها تقویت شود. فرصت‌های یادگیری و انتقال تجربیات بین سالمندان و جوان‌ترها (۱۵/۸۲) نیز به عنوان یکی از شاخص‌های مهم در این زمینه مطرح است. ارائه مشاوره حقوقی به سالمندان برای آگاهی از حقوق خود و نحوه پیگیری آن‌ها (۲۰/۱۵) بالاترین نمره را در جدول دارد. این موضوع نشان می‌دهد سالمندان نیازمند مشاوره حقوقی برای حفظ حقوق خود هستند که اهمیت زیادی دارد.

نتایج آزمون فریدمن (با  $p\text{-value} > 0/05$ ) نشان می‌دهد این تفاوت‌ها معنادار هستند، می‌توان نتیجه گرفت که اولویت‌بندی شاخص‌های مسکن بین نسلی

بالای حمایت اجتماعی نشان‌دهنده اهمیت ساختارهای حمایتی برای سالمندان در این نوع مسکن است. امنیت و ایمنی و همچنین، کالبدی نیز از اهمیت نسبتاً بالایی برخوردار هستند که نشان‌دهنده نیاز به طراحی فضاهایی امن و متناسب با نیازهای سالمندان است. میانگین رتبه متوسط برای پایداری زیست‌محیطی و پایین‌ترین میانگین رتبه برای خدمات و تسهیلات نشان می‌دهد باید به این مسئله در طراحی مسکن بین نسلی برای سالمندان توجه بیشتری شود.

سالمندان در شهر تهران متفاوت است و این شاخص‌ها از نظر اهمیت با یکدیگر اختلاف دارند. با این حال، بر اساس میانگین رتبه‌های داده‌شده، فرصت‌های تعاملی به نظر می‌رسد مهم‌ترین شاخص برای مسکن بین نسلی سالمندان باشد، در حالی که خدمات و تسهیلات از کمترین اولویت برخوردار است.

بالا‌ترین میانگین رتبه برای فرصت‌های تعاملی نشان‌دهنده اهمیت ایجاد فضاهایی است که تعامل بین سالمندان و سایر نسل‌ها را تشویق کند. رتبه

#### جدول ۷. توصیف اولویت‌بندی میانگین شاخص‌های ایجاد مسکن اجتماعی بین نسلی برای سالمندان در تهران

شاخص	مؤلفه	میانگین
خدمات و تسهیلات	دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی	۱۱.۱۶
	وجود سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی مناسب برای سالمندان	۱۱.۰۵
	خدمات نظافت و نگهداری برای فضاهای عمومی و واحدهای مسکونی	۱۲.۳۸
	دسترسی به خدمات رفاهی مانند رستوران، کافه و سوپرمارکت در محل یا نزدیکی آن	۱۱.۸۲
پایداری زیست‌محیطی	استفاده از مصالح ساختمانی پایدار و سازگار با محیط زیست.	۱۰.۶۱
	سیستم‌های انرژی کارآمد مانند پنل‌های خورشیدی و سیستم‌های گرمایش و سرمایش.	۱۴.۳۸
	سیستم‌های مدیریت آب کارآمد برای کاهش مصرف آب.	۱۱.۶۲
	سیستم‌های بازیافت زیاده	۱۲.۵۴
امنیت و ایمنی	وجود نورپردازی مناسب و نظارت در اطراف محله	۱۳.۸۳
	امکاناتی نظیر سیستم‌های هشدار و امنیت برای اطراف منزل	۱۶.۶۱
	نصب نرده‌ها در کنار پله‌ها و دستگیره‌های مناسب در حمام و سرویس بهداشتی.	۱۶.۲۱
	ورودی‌های عریض و بدون پله، راهروهای وسیع و بدون مانع، و رمپ‌ها برای ویلچر	۱۶.۰۰
کالبدی	وجود پارک‌ها و فضاهای سبز برای فعالیت‌های اجتماعی و آرامش	۱۲.۹۸
	طراحی فضاهای مشترک مانند سالن‌ها و اتاق‌های فعالیت	۱۴.۷۵
	فضایی برای انجام بازی‌های رومیزی، بازی‌های ویدئویی، فعالیت‌های هنری و صنایع دستی	۱۶.۵۷
	احترام به حریم خصوصی افراد و ایجاد فضاهای شخصی مناسب	۱۶.۰۸
حمایت اجتماعی	وجود گروه‌ها و انجمن‌هایی برای ایجاد ارتباطات اجتماع	۱۳.۸۹
	برنامه‌های فرهنگی و تفریحی ویژه سالمندان	۱۲.۴۳
	مشارکت در تصمیم‌گیری	۱۳.۰۸
	ارائه مشاوره حقوقی به سالمندان برای آگاهی از حقوق خود و نحوه پیگیری آن‌ها	۲۰.۱۵
فرصت‌های تعاملی	ایجاد فرصت‌هایی برای برنامه‌های مشترک میان نسل‌های مختلف برای تقویت روابط.	۱۶.۷۸
	فرصت‌های یادگیری و انتقال تجربیات بین سالمندان و جوان‌ترها	۱۵.۸۲
	آموزش و دسترسی به فناوری‌های نوین برای سالمندان به منظور ارتباط با خانواده و دوستان و بهره‌برداری از خدمات آنلاین	۱۴.۹۸
	فعالیت‌های مراقبت روزانه بزرگسالان	۱۵.۴۴
	تشویق سالمندان به شرکت در برنامه‌های آموزشی و فرهنگی مشترک با نسل جوان، نظیر آموزش هنرهای دستیمنتورینگ متقابل، جایی که سالمندان می‌توانند مشاور جوانان باشند و به‌عکس.	۱۶.۳۹

وضعیت‌ها و حالت‌های مختلف پیش روی ۶ عامل کلیدی فوق قابل تصور است که این وضعیت‌های احتمالی در مسکن اجتماعی بین نسلی سالمندان شهر تهران از اهمیت زیادی برخوردار است. بر اساس مطالب بیان‌شده و با توجه به عوامل کلیدی مطرح‌شده ۳۰ حالت و وضعیت مختلف برای ۶ عامل

کلیدی طراحی شد که این وضعیت‌ها طیفی از شرایط مطلوب تا نامطلوب را در بر می‌گیرد. بعد از تهیه فهرست وضعیت‌های احتمالی، پرسشنامه‌ای به صورت ماتریس مقاطع (منطبق بر نرم‌افزار سناریو ویزارد) طراحی و نتایج پرسشنامه داده‌های لازم را برای تدوین سناریوهای پیش رو آماده کرد. با توجه

به این مسئله که هدف تهیه سناریوهای ممکن از ۳۰ وضعیت احتمالی مرتبط با ۶ عامل کلیدی انتظار می‌رود بیش از ۳ هزار سناریوی مختلف از میان

جدول ۸. عوامل اصلی و وضعیت‌های احتمالی مسکن اجتماعی بین نسلی سالمندان شهر تهران

عوامل کلیدی	حالت	شرح حالت‌های احتمالی	عامل
خدمات و تسهیلات	A1	کاهش قابل توجه خدمات و تسهیلات	A
	A2	کاهش نسبی خدمات و تسهیلات	
	A3	تداوم وضعیت موجود	
	A4	افزایش نسبی خدمات و تسهیلات	
	A5	افزایش قابل توجه خدمات و تسهیلات	
پایداری زیست‌محیطی	B1	کاهش قابل توجه پایداری زیست‌محیطی	B
	B2	کاهش نسبی پایداری زیست‌محیطی	
	B3	تداوم وضعیت موجود	
	B4	افزایش نسبی پایداری زیست‌محیطی	
	B5	افزایش قابل توجه پایداری زیست‌محیطی	
حمایت اجتماعی	C1	کاهش قابل توجه حمایت اجتماعی	C
	C2	کاهش نسبی حمایت اجتماعی	
	C3	تداوم وضعیت موجود	
	C4	افزایش نسبی حمایت اجتماعی	
	C5	افزایش قابل توجه حمایت اجتماعی	
کالبدی	D1	کاهش قابل توجه جایگاه کالبدی	D
	D2	کاهش نسبی جایگاه کالبدی	
	D3	تداوم وضعیت موجود	
	D4	افزایش نسبی جایگاه کالبدی	
	D5	افزایش قابل توجه جایگاه کالبدی	
امنیت و ایمنی	E1	کاهش قابل توجه مؤلفه امنیت	E
	E2	کاهش نسبی توجه به مؤلفه امنیت	
	E3	تداوم وضعیت موجود	
	E4	افزایش نسبی توجه به مؤلفه امنیت	
	E5	افزایش قابل توجه به مؤلفه امنیت	
فرصت‌های تعاملی	F1	کاهش قابل توجه فرصت‌های تعاملی	F
	F2	کاهش نسبی فرصت‌های تعاملی	
	F3	تداوم وضعیت موجود	
	F4	افزایش نسبی فرصت‌های تعاملی	
	F5	افزایش قابل توجه فرصت‌های تعاملی	

نشان‌دهنده وضعیت نیمه مطلوب، رنگ زرد بیانگر وضعیت ایستا، رنگ صورتی وضعیت در آستانه بحران و رنگ قرمز نشان‌دهنده وضعیت بحرانی است. تابلوی سناریوهای قوی از ۲۴ وضعیت احتمالی مختلف تشکیل شده

شکل ۲ تابلوی سناریوهای با سازگاری قوی و به‌نوعی سناریوهای احتمالی را به همراه وضعیت‌های محتمل از نظر بحرانی بودن یا مطلوب بودن نشان می‌دهد. در این تابلوی سناریو، رنگ سبز وضعیت کاملاً مطلوب، آبی کم‌رنگ

استراتژی‌ها باید به نیازهای خاص سالمندان و چالش‌های مسکن بین نسلی توجه کنند که می‌توانند شامل افزایش دسترسی به خدمات اجتماعی، ارتقای کیفیت مسکن، و ایجاد فضاهای تعامل‌پذیر باشند. به طور کلی، این تخته سناریو به اهمیت بررسی وضعیت‌های مختلف و طراحی واکنش‌های استراتژیک به آن‌ها اشاره دارد و ضرورت اقدام سریع و مؤثر در این زمینه را تأکید می‌کند.

است. همان‌گونه که در شکل ۲ هم مشاهده می‌شود، تعداد وضعیت‌های نامطلوب بر وضعیت‌های مطلوب برتری دارند. از این ۲۴ وضعیت احتمالی ۱۰ وضعیت بحرانی، ۴ در آستانه بحران، ۱ وضعیت ایستا، ۲ وضعیت نیمه‌مطلوب و ۷ نیز وضعیت مطلوب دارند. با توجه به مشکلات موجود در سناریوهای ترمیم‌شده، به‌ویژه با تعداد زیاد وضعیت‌های بحرانی، توسعه و اجرای استراتژی‌های مؤثر و جامعی برای بهبود شرایط ضروری است. این

Scenario No. 1	Scenario No. 2	Scenario No. 3	Scenario No. 4	Scenario No. 5	Scenario No. 6	Scenario No. 7	Scenario No. 8	Scenario No. 9	Scenario No. 10	Scenario No. 11	Scenario No. 12	Scenario No. 13	Scenario No. 14	Scenario No. 15	Scenario No. 16	Scenario No. 17	Scenario No. 18	Scenario No. 19	Scenario No. 20	Scenario No. 21	Scenario No. 22	Scenario No. 23	Scenario No. 24
خدمات و تسهیلات کاهش اولی‌مرتبه خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش نسبی خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش نسبی خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش اولی‌مرتبه خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش نسبی خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش اولی‌مرتبه خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش نسبی خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش اولی‌مرتبه خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش نسبی خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش اولی‌مرتبه خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش نسبی خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش اولی‌مرتبه خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش نسبی خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش اولی‌مرتبه خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش نسبی خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش اولی‌مرتبه خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش نسبی خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش اولی‌مرتبه خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش نسبی خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش اولی‌مرتبه خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش نسبی خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش اولی‌مرتبه خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش نسبی خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات کاهش اولی‌مرتبه خدمات و تسهیلات
پایداری زیست محیطی کاهش اولی‌مرتبه پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش نسبی پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش اولی‌مرتبه پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش نسبی پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش اولی‌مرتبه پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش نسبی پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش اولی‌مرتبه پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش نسبی پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش اولی‌مرتبه پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش نسبی پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش اولی‌مرتبه پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش نسبی پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش اولی‌مرتبه پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش نسبی پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش اولی‌مرتبه پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش نسبی پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش اولی‌مرتبه پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش نسبی پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش اولی‌مرتبه پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش نسبی پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش اولی‌مرتبه پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش نسبی پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش اولی‌مرتبه پایداری زیست محیطی	پایداری زیست محیطی کاهش نسبی پایداری زیست محیطی
حمایت اجتماعی کاهش اولی‌مرتبه حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش نسبی حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش اولی‌مرتبه حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش نسبی حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش اولی‌مرتبه حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش نسبی حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش اولی‌مرتبه حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش نسبی حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش اولی‌مرتبه حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش نسبی حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش اولی‌مرتبه حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش نسبی حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش اولی‌مرتبه حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش نسبی حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش اولی‌مرتبه حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش نسبی حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش اولی‌مرتبه حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش نسبی حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش اولی‌مرتبه حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش نسبی حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش اولی‌مرتبه حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش نسبی حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش اولی‌مرتبه حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی کاهش نسبی حمایت اجتماعی
کالبدی کاهش نسبی جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش اولی‌مرتبه جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش نسبی جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش اولی‌مرتبه جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش نسبی جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش اولی‌مرتبه جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش نسبی جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش اولی‌مرتبه جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش نسبی جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش اولی‌مرتبه جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش نسبی جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش اولی‌مرتبه جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش نسبی جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش اولی‌مرتبه جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش نسبی جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش اولی‌مرتبه جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش نسبی جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش اولی‌مرتبه جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش نسبی جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش اولی‌مرتبه جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش نسبی جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش اولی‌مرتبه جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش نسبی جایگاه کالبدی	کالبدی کاهش اولی‌مرتبه جایگاه کالبدی
امنیت و ایمنی کاهش اولی‌مرتبه امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش نسبی امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش اولی‌مرتبه امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش نسبی امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش اولی‌مرتبه امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش نسبی امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش اولی‌مرتبه امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش نسبی امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش اولی‌مرتبه امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش نسبی امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش اولی‌مرتبه امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش نسبی امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش اولی‌مرتبه امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش نسبی امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش اولی‌مرتبه امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش نسبی امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش اولی‌مرتبه امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش نسبی امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش اولی‌مرتبه امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش نسبی امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش اولی‌مرتبه امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش نسبی امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش اولی‌مرتبه امنیت و ایمنی	امنیت و ایمنی کاهش نسبی امنیت و ایمنی

شکل ۲. تخته سناریوهای با سازگاری قوی شرایط موجود در ارتباط با مسکن اجتماعی بین نسلی سالمندان در شهر تهران

جدول ۹. بررسی وضعیت سناریوهای پیش رو

شاخص	مقدار اول	مقدار دوم	مقدار سوم	مقدار چهارم	درصد کل
خدمات و تسهیلات	۶۰۴۴	۲۰۳۸	۸۰۰۹	۰۰۲۲	۰۰۵۴
پایداری زیست محیطی	۵۰۵۰	۴۰۳۳	۸۰۱۳	۵۰۳۸	۴۰۵۳
حمایت اجتماعی	۴۰۵۶	۸۰۴۰	۴۰۱۵	۴۰۵۶	۴۰۲۹
کالبدی	۴۰۳۶	۴۰۴۷	۹۰۰۹	۳۰۴۳	۵۰۳۷
امنیت و ایمنی	۳۰۵۴	۷۰۳۸	۵۰۱۲	۱۰۴۲	۴۰۳۲
فرصت‌های تعاملی	۲۰۴۵	۵۰۴۴	۱۰۱۱	۶۰۲۱	۴۰۵۲

عدم انطباق عملکرد در این بخش اشاره کند. در ارتباط با شاخص به حمایت اجتماعی نکته قابل توجه این است که درصد ۴/۰۲۹ درصد ممکن است نشان‌دهنده اهمیت این بخش در مقایسه با دیگر بخش‌ها باشد. در شاخص کالبدی، تفاوت قابل توجهی بین مقدار سوم (۹/۰۰۹) و مقدار دوم (۴/۰۴۷) وجود دارد که می‌تواند نشان‌دهنده وجود چالش‌ها یا نواقص در جنبه‌های کالبدی باشد. در شاخص ایمنی و امنیت نیز اختلافات مشابهی مشاهده می‌شود. مقدار اول (۳/۰۵۴) نشان‌دهنده وضعیت نسبتاً خوب است، اما مقدار سوم (۵/۰۱۲) به طور قابل توجهی پایین‌تر است، که ممکن است به خطرات یا مشکلات ایمنی اشاره کند. در شاخص فرصت‌های تعاملی، وضعیت نسبتاً متعادل بین مقدار اول و دوم مشاهده می‌شود (۵/۰۴۴ و ۲/۰۴۵)، اما مقدار سوم

جدول ۹ نشان می‌دهد هر بخش شامل چهار مقدار است. این چهار مقدار به طور معمول نمایانگر نمرات یا نتایج حاصل از ارزیابی‌های مختلف هستند. به طور کلی، در این جدول، هر بخش یک ویژگی خاص را بیان می‌کند، و ممکن است در مقایسه با یکدیگر دارای اختلافات در نتایج باشند. شاخص خدمات و تسهیلات ۰/۰۵۴ درصد است که می‌تواند نشان‌دهنده نسبت درصدی نمره یا امتیاز برای این بخش باشد. تفاوت‌های زیادی در مقدار اول (۶/۰۴۴) و مقدار سوم (۸/۰۰۹) وجود دارد که ممکن است به تغییرات یا عدم تعادل در کیفیت خدمات اشاره کند. شاخص پایداری زیست محیطی مقدار اول (۵/۰۵۰) است که به نظر مطلوب است، در حالی که مقدار سوم (۸/۰۱۳) به طور قابل توجهی پایین‌تر است. این می‌تواند به تفاوت‌هایی در ارزیابی‌های مختلف یا

تفاوت‌های زیادی بین مقادیر مختلف دارند (مانند پایداری زیست‌محیطی و حمایت اجتماعی)، ممکن است نیاز به بررسی و بهبود بیشتری داشته باشند تا تعادل بهتری در عملکرد کلی ایجاد شود.

(۱۰۱۱) به طور قابل توجهی پایین‌تر است که ممکن است نیاز به توجه بیشتری داشته باشد. در نهایت، باید بیان کرد بخش‌های مختلف سیستم با چالش‌ها و قوت‌های خاص خود روبه‌رو هستند. به‌ویژه، بخش‌هایی که

جدول ۱۰. بررسی سازگاری فرض‌های توصیفگرها

ارزش سازگاری	فرض	توصیفگر
۱	کاهش قابل توجه خدمات و تسهیلات	خدمات و تسهیلات
۱	کاهش قابل توجه حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی
۱	کاهش نسبی جایگاه کالبدی	کالبدی
۱	کاهش قابل توجه مؤلفه امنیت	امنیت و ایمنی
۰	کاهش قابل توجه پایداری زیست‌محیطی	پایداری زیست‌محیطی
۰	کاهش قابل توجه فرصت‌های تعاملی	فرصت‌های تعاملی

مشارکتی این مدل‌های مسکن اغلب فرایندهای تصمیم‌گیری مشترک را تقویت می‌کند. مدل‌های مسکن بین نسلی نتایج تا حد زیادی مثبت داشته است، با مزایای متعدد گزارش شده توسط ساکنان و جوامع. نشان داده شده است که این مدل‌ها انزوای اجتماعی را در میان سالمندان کاهش می‌دهند و به آن‌ها همراهی، هدف و احساس تعلق می‌دهند. برای ساکنان جوان‌تر، مسکن بین نسلی می‌تواند ترتیبات زندگی به‌صرفه و فرصت یادگیری از افراد مسن را ارائه دهد.

مسکن بین نسلی سالمندان در تهران، یکی از چالش‌های مهم و فراگیر جامعه‌ای است که نیازمند توجه و اقدام فوری دارد. با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه، نیاز به ایجاد فضایی مساعد و مناسب برای زندگی سالمندان احساس می‌شود. چالش‌های موجود در حوزه مسکن و زندگی سالمندان، به‌ویژه در شهرهای بزرگ و پرجمعیتی مانند تهران، نیازمند توجه و اقدام جدی است. سالمندان به عنوان بخشی از جمعیت که تجارب و هنجارهای فرهنگی را به نسل‌های بعدی منتقل می‌کنند، باید در محیطی مناسب و ایمن زندگی کنند که دسترسی به خدمات بهداشتی، اجتماعی و فرهنگی را برایشان تسهیل کند.

بررسی وضعیت مسکن اجتماعی بین نسلی سالمندان در شهر تهران نشان داد فرصت‌های تعاملی با میانگین ۲/۸۲۳ بالاترین میانگین را در بین شاخص‌ها دارد که بیانگر اهمیت بالای این مؤلفه در ساختار مسکن بین نسلی برای سالمندان است. این امر مؤید ضرورت ایجاد فضاهایی است که تعاملات بین نسلی را تسهیل کند و به نوعی ارتباطات اجتماعی سالمندان را تقویت کند. از سوی دیگر، خدمات و تسهیلات با میانگین ۱/۴۸۳۳ کمترین میانگین را دارد، که نشان‌دهنده نواقص جدی در این بخش و نیاز به توجه بیشتر در بهبود زیرساخت‌های خدماتی است. میانگین‌های سایر شاخص‌ها (پایداری زیست‌محیطی، امنیت و ایمنی، کالبدی و حمایت اجتماعی) نسبتاً نزدیک به هم و در بازه ۱/۷۶ تا ۱/۸۸ قرار دارند. این وضعیت تقاضا برای ایجاد تعادل بین این مؤلفه‌ها در طراحی مسکن اجتماعی بین نسلی را نمایش می‌دهد. نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای نیز نشان می‌دهد که در آن تمام مقادیر آماره t و سطح معناداری برابر با ۰/۰۰۰ است. این موضوع نشان می‌دهد تمامی شاخص‌ها به طور معناداری از مقادیر مورد نظر فاصله دارند و نیاز به توجه و بهبود دارند. نتایج آزمون فریدمن به‌وضوح نشان‌دهنده اولویت‌بندی شاخص‌هاست. یافته‌های تحقیق نشان داد دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی با میانگین (۱۱/۱۶)، در صدر شاخص‌های خدماتی قرار دارد. وجود سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی مناسب برای سالمندان (۱۱/۰۵) و خدمات نظافت و نگهداری برای فضاهای عمومی و واحدهای مسکونی با (۱۲/۳۸) از دیگر اولویت‌ها هستند. در بخش پایداری زیست‌محیطی، استفاده از مصالح

در جدول ۱۰ توصیف‌های مختلف به همراه فرضیات مرتبط و مقدار سازگاری آن‌ها آورده شده است. در توصیفگر خدمات و تسهیلات، کالبدی، امنیت و ایمنی و حمایت اجتماعی، فرض بر این است که توصیفگرها به طور قابل توجهی کاهش یافته‌اند و مقدار سازگاری برابر با ۱ است. این مقدار نشان‌دهنده یک سازگاری کامل و یکپارچگی در این فرض است. این به معنای سازگاری بالا در این بخش است. عناصر سناریو گزارش شده مجموعه‌ای کامل از فرضیات متقابل و پشتیبانی‌کننده را تشکیل می‌دهند. این سناریو به طور کلی از نظر درونی سازگار است و می‌توان آن را به عنوان یک سناریوی سازگار ارزیابی کرد. با این حال، پشتیبانی فرضیات مربوط به «پایداری زیست‌محیطی» و «فرصت‌های تعاملی» بسیار ضعیف است. در نتیجه، مداخلات غیرمنتظره در این توصیف‌ها ممکن است باعث بی‌ثباتی در سناریو شوند. به طور خلاصه، اگر تغییرات ناگهانی یا غیرمنتظره‌ای در بخش‌های پایداری زیست‌محیطی و فرصت‌های تعاملی رخ دهد، ممکن است سناریو تحت تأثیر قرار گیرد و از ثبات خود خارج شود.

### ■ بحث و نتیجه‌گیری

مدل‌های مسکن بین نسلی، ترتیبات مسکونی هستند که برای تسهیل تعامل و حمایت متقابل بین گروه‌های سنی مختلف، به‌ویژه نسل‌های مسن و جوان‌تر طراحی شده‌اند. نمونه‌هایی از مسکن بین نسلی شامل جوامع مسکونی، مجتمع‌های آپارتمانی چندنسلی و جوامعی است که افراد در سنین مختلف عمداً با هم زندگی می‌کنند. جوامع مدرن، به‌ویژه در مناطق شهری، اغلب با چالش‌های مربوط به تفکیک گروه‌های سنی مواجه می‌شوند، به طوری که افراد مسن اغلب به‌تنهایی یا در تسهیلات با محدودیت سنی زندگی می‌کنند در حالی که جوانان با مسائل به‌صرفه مسکن مواجه هستند. پیری جمعیت، افزایش شهرنشینی و افزایش هزینه‌های مسکن بر نیاز به راه‌حل‌های نوآورانه مسکن که شکاف‌های نسلی را پر می‌کند، بیشتر تأکید کرده است. مسکن بین نسلی به عنوان پاسخی به این مسائل، الهام‌گرفته از میل به مبارزه با انزوای اجتماعی، پرداختن به چالش‌های اقتصادی مانند به‌صرفه بودن مسکن، حمایت با مراقبت، بهبود کیفیت زندگی، و ایجاد جوامع پرجنب‌وجوش ظاهر شد. این مدل‌های مسکن با پرورش محیط‌هایی که در آن چندین نسل در مجاورت یکدیگر زندگی می‌کنند و فضاهای مشترک را به اشتراک می‌گذارند، تبادل مهارت‌ها، دانش و تجربیات را تشویق می‌کنند که هم به نفع جوان و هم پیر است. مسکن بین نسلی همچنین پویایی قدرت سنتی مبتنی بر سن را به چالش می‌کشد، به طوری که افراد مسن‌تر به طور بالقوه به دلیل تجارب زندگی‌شان تأثیر بیشتری دارند، در حالی که نسل‌های جوان ممکن است دیدگاه‌ها و ارزش‌های جدیدی به ارمغان بیاورند. ماهیت

محل‌های مختلف. فرصت‌های تعاملی وضعیت مشابهی بین مقدار اول (۲/۰۴۵) و مقدار دوم (۵/۰۴۴) وجود دارد، اما مقدار سوم (۱/۰۱۱) پایین‌تر بوده که ممکن است به نیاز بیشتر شناسایی و تقویت تعاملات اجتماعی سالمندان اشاره داشته باشد.

بر اساس این یافته‌ها، مشخص می‌شود که وضعیت کلی مسکن اجتماعی بین نسلی سالمندان در تهران با چالش‌های جدی روبه‌رو است. وجود تعداد زیادی از وضعیت‌های بحرانی و در آستانه بحران، نیاز به توجه ویژه به مؤلفه‌های مختلف از جمله خدمات و تسهیلات، پایداری زیست‌محیطی و حمایت اجتماعی را نمایانگر است. برای بهبود وضعیت کنونی، مداخلات مستمر و برنامه‌ریزی در راستای تکمیل و بهبود کیفیت خدمات، افزایش حمایت اجتماعی و توجه به ابعاد کالبدی و زیست‌محیطی الزامی است. این مداخلات به منظور ایجاد یک محیط حمایتی و تسهیلگر برای سالمندان در تهران و به‌ویژه در زمینه مسکن اجتماعی ضروری به نظر می‌رسد.

بنابراین راهبردهای پیشنهادی، از طراحی و ساخت مسکن مناسب و حمایت‌های اقتصادی گرفته تا تقویت روابط اجتماعی و قوانین حمایتی، می‌توانند به ایجاد فضایی مساعد و متناسب با نیازهای سالمندان کمک کنند. این استراتژی‌ها نه تنها به بهبود کیفیت زندگی سالمندان کمک می‌کند، بلکه به تقویت پیوندهای اجتماعی و افزایش همبستگی بین نسل‌ها نیز منجر می‌شود. به منظور تحقق این اهداف، لازم است که تمامی ذی‌نفعان اعم از دولت، نهادهای غیر دولتی، جامعه محلی و خانواده‌ها، همکاری نزدیکی داشته باشند. با بهره‌برداری از فناوری‌های نوین، تأمین اعتبارهای مناسب و ایجاد بسترهای آموزشی، می‌توان به ساخت جامعه‌ای پایدار و حامی سالمندان رسید. در نهایت، با ایجاد فضایی حمایت‌گر و احترام‌آمیز برای سالمندان، نه تنها کیفیت زندگی آن‌ها بهبود می‌یابد، بلکه جامعه به عنوان یک کل نیز از ارزش‌ها و تجربیات آنان بهره‌مند خواهد شد.

برای حل چالش‌های موجود در ارتباط با مسکن بین نسلی سالمندان در شهر تهران، می‌توان استراتژی‌های مختلفی را اتخاذ کرد که در ادامه به تفکیک ارائه می‌شود:

- ایجاد فضاهای عمومی: طراحی پارک‌ها، باغ‌ها و مکان‌های اجتماعی مشترک که سالمندان و سایر نسل‌ها به راحتی بتوانند در آن‌ها تعامل داشته باشند.
- تأسیس مراکز فرهنگی و اجتماعی: ایجاد مراکز فرهنگی که برنامه‌های مختلف فرهنگی، هنری و آموزشی برای سالمندان و سایر نسل‌ها برگزار کند.
- افزایش دسترسی به خدمات: تأمین و توسعه خدمات بهداشتی و درمانی، حمل‌ونقل عمومی مطمئن و قابل دسترس، و امکانات اولیه نظیر سوپرمارکت‌ها و داروخانه‌ها در نقاط نزدیک به محل سکونت سالمندان.
- پشتیبانی از طراحی فراگیر: اطمینان از اینکه ساختمان‌ها و فضاهای عمومی به گونه‌ای طراحی شوند که برای سالمندان و افراد با توانایی‌های مختلف قابل دسترسی باشند.
- ایجاد شبکه‌های حمایتی: تشکیل گروه‌های اجتماعی و شبکه‌های حمایتی که فعالیت‌های اجتماعی را برای سالمندان سازمان‌دهی کنند و احساس تعلق را در آن‌ها افزایش دهند.
- حمایت از خانواده‌ها و پرستاران: آموزش نحوه مراقبت از سالمندان برای خانواده‌ها و پرستاران و ارائه حمایت‌های مالی و مشاوره‌ای.
- توسعه ساختمان‌های سبز: طراحی و ساخت ساختمان‌ها با استفاده از فناوری‌های پایدار و سبز که مصرف انرژی و منابع را کاهش دهند.
- ایجاد فضاهای سبز: افزودن محوطه‌های سبز، باغ‌ها و درخت‌کاری در اطراف مناطق مسکونی سالمندان به منظور بهبود کیفیت هوا و ارائه فضاهای آرامش‌بخش.

ساختمانی پایدار و سازگار با محیط زیست با (۱۰/۶۱) در پایین‌ترین حد قرار دارد، در عوض، سیستم‌های انرژی کارآمد مانند پنل‌های خورشیدی با (۱۴/۳۸) و سیستم‌های مدیریت آب (۱۱/۶۲) نشان‌دهنده اهمیت توجه به مسائل محیطی و اقتصادی در محیط‌های مسکونی سالمندان است. شاخص‌های مرتبط با امنیت مانند وجود نورپردازی مناسب و نظارت در اطراف محله (۱۳/۸۳) و امکانات هشدار و امنیت برای اطراف منزل (۱۶/۶۱)، نصب نرده‌ها و دستگیره‌های مناسب (۱۶/۲۱) و ورودی‌های عریض و بدون پله (۱۶/۰۰) نیز به عنوان اولویت‌های بالای ایمنی فیزیکی به‌ویژه در بخش‌هایی از مسکن که ممکن است برای سالمندان مشکل‌ساز باشد، دیده می‌شوند. وجود پارک‌ها و فضاهای سبز برای فعالیت‌های اجتماعی و آرامش با (۱۲/۹۸) نشان‌دهنده اهمیت فضاهای باز برای سالمندان است. علاوه بر آن، طراحی فضاهای مشترک مانند سالن‌ها و اتاق‌های فعالیت (۱۴/۷۵) نیز مورد توجه قرار گرفته است. احترام به حریم خصوصی افراد (۱۶/۰۸) و ایجاد فضاهای شخصی مناسب، وجود گروه‌ها و انجمن‌هایی برای ایجاد ارتباطات اجتماعی (۱۳/۸۹) و برنامه‌های فرهنگی و تفریحی ویژه سالمندان (۱۲/۴۳) همچنین مشارکت در تصمیم‌گیری (۱۳/۰۸) نشان‌دهنده اهمیت روابط اجتماعی و حمایت‌های جمعی برای سالمندان است. یکی از شاخص‌های مهم در این بخش ایجاد فرصت‌هایی برای برنامه‌های مشترک میان نسل‌های مختلف برای تقویت روابط است که با میانگین (۱۶/۷۸) بالاترین نمره را دارد. در این بخش فرصت‌های یادگیری و انتقال تجربیات بین سالمندان و جوان‌ترها (۱۵/۸۲)، ارائه مشاوره حقوقی به سالمندان برای آگاهی از حقوق خود و نحوه پیگیری آن‌ها (۲۰/۱۵) بالاترین نمره را به دست آورده است. تحلیل‌ها نشان می‌دهد فرصت‌های تعاملی به عنوان مهم‌ترین شاخص شناسایی شده، ضروری است که مسکن برای سالمندان به گونه‌ای طراحی شود که فضاهای مناسب برای تعاملات بین نسلی فراهم کند. این مسئله همگام با نیاز به حمایت اجتماعی و امنیت است که به عنوان الزامات اولیه وجود دارند.

اگرچه خدمات و تسهیلات با پایین‌ترین میانگین (۲/۳۲) گزارش شده است، باید در نظر گرفته شود که عدم رضایت از خدمات می‌تواند به کاهش کیفیت زندگی سالمندان منجر شود. آمار یادشده نیاز فوری به مداخلات و بهبودهای جدی در این حوزه را نمایان می‌سازد.

در راستای تدوین استراتژی‌هایی برای بهبود شرایط موجود نیز نرم افزار سناریوویژارد نشان داد تعداد وضعیت‌های نامطلوب (۱۵) نسبت به وضعیت‌های مطلوب (۹) بیشتر است. به‌ویژه وجود ۱۰ وضعیت بحرانی و ۴ وضعیت در آستانه بحران زنگ خطری برای برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری در راستای بهبود شرایط مسکن اجتماعی این گروه سنی به شمار می‌آید. مؤلفه خدمات و تسهیلات با مقدار اول (۶/۰۴۴) و مقدار سوم (۸/۰۰۹)، به تفاوت‌های قابل توجهی در کیفیت خدمات اشاره می‌کند. تناقض در این گونه آمار ممکن است به وجود تنوع شدید در دسترسی به خدمات برای سالمندان در نقاط مختلف تهران ناشی از شرایط اجتماعی و اقتصادی آن‌ها باشد. پایداری زیست‌محیطی با مقدار اول (۵/۰۵۰) و مقدار سوم (۸/۰۱۳)، نمایانگر مشکلات مدیریت منابع و محیط زیست در این حوزه است. کاهش پایداری زیست‌محیطی به دلیل عدم توجه به این بخش می‌تواند کیفیت زندگی سالمندان را به شدت تحت تأثیر قرار دهد. حمایت اجتماعی (۴/۰۳۹) نشان‌دهنده اهمیت والای این بخش در مقایسه با سایر مؤلفه‌هاست. این نشان می‌دهد حمایت اجتماعی می‌تواند به عنوان یکی از عوامل کلیدی در بهبود شرایط زندگی سالمندان در تهران دخیل باشد. کالبدی با تفاوت قابل توجهی بین مقدار سوم (۹/۰۰۹) و مقدار دوم (۴/۰۴۷) می‌تواند نشان‌دهنده نواقص در طراحی و اختصاص فضای کافی برای اقامت سالمندان باشد. امنیت و ایمنی اختلافات مشاهده‌شده در این جزء باید مورد توجه قرار گیرد، به‌ویژه در زمینه احساس امنیت سالمندان در

- توسعه سیاست‌های حمایتی برای کاهش هزینه‌های مسکن: از طریق تسهیلات مالی، معافیت‌های مالیاتی و یارانه‌ها می‌توان هزینه‌های مسکن سالمندان را کاهش داد.

- توجه به توزیع عادلانه مسکن اجتماعی: مسکن اجتماعی باید در نقاط مختلف تهران، از جمله مناطق کم‌برخوردار و نزدیک به خدمات عمومی توزیع شود تا همه سالمندان از امکانات به طور برابر بهره‌مند شوند.

- اجرای این استراتژی‌ها می‌تواند موجب بهبود وضعیت مسکن اجتماعی سالمندان در تهران شود و کیفیت زندگی آنان را ارتقا دهد. همچنین، با ایجاد یک سیستم حمایتی جامع و هماهنگ، می‌توان از مشکلات اجتماعی و اقتصادی مرتبط با سالمندان کاسته و از انزوا و مشکلات جسمی و روانی آن‌ها جلوگیری کرد.

#### ■ مشارکت نویسندگان

نویسنده اول و مسئول ۵۰ درصد، نویسنده دوم ۲۵ درصد و نویسنده سوم ۲۵ درصد

#### ■ تشکر و قدردانی

مقاله حامی مادی و معنوی ندارد.

#### ■ تعارض منافع

موردی از سوی نویسندگان گزارش نشده است.

- برگزاری رویدادهای فرهنگی و ورزشی: برگزاری برنامه‌های مشترک برای سالمندان و نسل جوان که می‌تواند شامل ورزش، مسابقات فرهنگی و هنری باشد.

- تقویت آموزش‌های بین نسلی: ترویج آموزش‌های میان نسلی که در آن جوانان و سالمندان تجربیات و دانش‌های خود را به اشتراک می‌گذارند.

- آموزش مهارت‌ها: ارائه برنامه‌های آموزشی به سالمندان در زمینه‌هایی مثل فناوری اطلاعات، بهداشت و خود مراقبتی کمک می‌کند تا آن‌ها بهتر از امکانات موجود استفاده کنند.

- توانمندسازی اجتماعی و اقتصادی: تسهیل مشارکت سالمندان در فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی از طریق برنامه‌های شغلی یا کارآفرینی.

- تحقیق و ارزیابی وضعیت: انجام مطالعه‌های دوره‌ای برای ارزیابی نیازها و وضعیت سالمندان و توانایی‌ها و چالش‌های موجود برای بهبود مستمر شرایط.

- جلب بازخورد از سالمندان: ایجاد کانال‌های ارتباطی برای دریافت نظرات و پیشنهادها از سالمندان به منظور بهبود خدمات و امکانات موجود.

- برقراری مشارکت‌های بین نهادی: همکاری بین نهادهای دولتی، سازمان‌های غیردولتی و بخش خصوصی برای ایجاد و بهبود شرایط مسکن مناسب برای سالمندان.

- اجرای طرح‌های جامع: پیشبرد برنامه‌ها و طرح‌های جامع و مستمر برای بهبود شرایط زندگی سالمندان با در نظر گرفتن نیازهای آن‌ها.

- ایجاد پلتفرم‌های دیجیتال برای خدمات مسکن و اجتماعی: استفاده از فناوری برای تسهیل ارتباط سالمندان با خدمات مختلف مسکن، بهداشت، درمان و اجتماعی.

- استفاده از فناوری‌های هوشمند در مسکن: نصب تجهیزات هوشمند در مسکن‌های سالمندان برای نظارت بر وضعیت سلامت آن‌ها و هشدار در صورت بروز مشکلات.

- همکاری با نهادهای دولتی و خصوصی: لازم است که دولت، شهرداری و بخش خصوصی در زمینه ساخت و بهبود مسکن سالمندان همکاری کنند تا منابع مالی و انسانی مورد نیاز تأمین شود.

## منابع

- Cornwell ,B, Laumann., EO, & Schumm., LP.(2008). The Social Connectedness of Older Adults: A National Profile. *Am Sociol Rev.* 2008;73(2):185-203. doi: [10.1177/000312240807300201](https://doi.org/10.1177/000312240807300201).
- Dakhtah Harouni., M, Nowrozi., K, Fallahi., M, Fadai Vatan., R, & Madah., S. B. (2023). Investigating the Impact of Intergenerational Programs on the Health and Well-being of the Elderly in Nursing Homes: A Systematic Review, Sixth National Conference on Care and Treatment, Aliabad. [In Persian].
- Demir, Z.G., & Kurtulus, E. (2024). The Effect of an Intergenerational Interaction Program on the Life Satisfaction, Social Support and Loneliness of the Elderly. *Ageing Int* 49, 621–641 <https://doi.org/10.1007/s12126-024-09563-y>
- Fan Ng, C., & Northcott., H. (2017). Living arrangements and loneliness of South Asian immigrant seniors in Edmonton, Canada. *Ageing Soc*, 35 (03), 1-24. DOI: [10.1017/S0144686X13000913](https://doi.org/10.1017/S0144686X13000913)
- Generations Calgary. Multi-generational housing & community centre. Accessed 8 September 2020. <https://generationscalgary.com>.
- Ghafari Gilanandeh., Ata, Mohammadi., C, & Davari., S. E. (2022). Evaluation of Elderly-Friendly City Indicators: A Case Study of Sari. *Environmental Planning*, 15(56), 1-26. [In Persian].
- Government of BC. Supportive housing and assisted living. Accessed 8 September 2020. [www2.gov.bc.ca/gov/content/family-social-supports/seniors/housing/supportive-housing-and-assisted-living](http://www2.gov.bc.ca/gov/content/family-social-supports/seniors/housing/supportive-housing-and-assisted-living).
- Government of British Columbia. Social connections. Accessed 31 December 2020. [www2.gov.bc.ca/gov/content/family-social-supports/seniors/health-safety/active-aging/social-connections](http://www2.gov.bc.ca/gov/content/family-social-supports/seniors/health-safety/active-aging/social-connections).
- Harbour Landing Village. Accessed 8 September 2020. <https://harbour-landingvillage.ca>.
- Hawkey, L, Thisted., R, Masi., C, & Cacioppo., JT. (2010). Loneliness predicts increased blood pressure: 5-year cross-lagged analyses in middle-aged and older adults. *Psychol Aging*;25:132-141. DOI: [10.1037/a0017805](https://doi.org/10.1037/a0017805)
- HealthLinkBC. Hospice palliative care. Accessed 8 September 2020. [www.healthlinkbc.ca/health-topics/aa114690](http://www.healthlinkbc.ca/health-topics/aa114690).
- Janine L. Wiles, Annette Leibing, Nancy Guberman, Jeanne Reeve, Ruth E. S. Allen,(2012) The Meaning of "Aging in Place" to Older People, *The Gerontologist*, 52, (3), 2012, 357–366, <https://doi.org/10.1093/geront/gnr098>
- Kazak, J. (2023). Intergenerational social housing for older adults: Findings from a Central European city [preprint]. *Habitat International*, 1–32. <https://doi.org/10.57755/4mx5-hf05>
- Kharashadi Zadeh., F. Sharifan., E, Nabavi., H., & Gharivani., T. (2023). Examining Social Isolation in the Elderly and Related Factors [In Persian].
- Kim., S-K ., & Lee , K, J.(2020). Indoor and outdoor environmental determinants on the perceived housing affordability for senior households Indoor and Built Environment, 29 (3) , 331-342, DOI: [10.1177/1420326X18765058](https://doi.org/10.1177/1420326X18765058)
- Kosheshi., M, & Hasari., A. (2018). Determinants of Intergenerational Transfers between Elderly Parents and Adult Children in Tehran. [In Persian].
- Kurtyka-Marcak., I, Heldak, M., & Przybyła, K. (2019). The Actual Demand for the Elimination of Architectural Barriers among Senior Citizens in Poland. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(14), 2601. <https://doi.org/10.3390/ijerph16142601>
- Leite., C.C., Giannotti, M., & Gonçalves, G. (2022). Social housing and accessibility in Brazil's unequal cities *Habitat International*, 127., DOI: [10.1016/j.habitatint.2022.102628](https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2022.102628)
- Lui., CW. Everingham., JA, Warburton., J, Cuthill., M, Bartlett., H.(2009). What makes a community age-friendly: A review of international literature. *Australas J Ageing*. 2009 Sep; 28(3):116-21. doi: [10.1111/j.1741-6612.2009.00355.x](https://doi.org/10.1111/j.1741-6612.2009.00355.x). PMID: 19845650.
- Medrano, L. & Spinelli. J. (2014). Urban policies and projects for social housing in central areas. The case of the Habitasampa competition (São Paulo, Brazil) *Habitat International*, 42 39-47, DOI: [10.1016/j.habitatint.2013.10.004](https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2013.10.004)
- Mirzaie., M, & Darabi., S. (2017). Population aging in Iran and rising health care costs *Salmand.*; 12(2):156-69. DOI: [10.21859/sija-1202156](https://doi.org/10.21859/sija-1202156)
- Moinolmolki., N., & Broughton., K. (2022). The perspective of elderly residents on an intergenerational service-learning project. *Journal of Intergenerational Relationships*, 20(4), 464-475. DOI: [10.1080/15350770.2020.1860181](https://doi.org/10.1080/15350770.2020.1860181)
- Palumbo., A., & Pannoza., K. (2022). Canada HomeShare: The Canadian Intergenerational Housing Program. *McMaster University Journal of Public Health*, 1(1). <https://doi.org/10.15173/mujph.v1i1.3100>
- Perissinotto., C, Stijacic Cenzer., I, & Covinsky., K. (2012). Loneliness in older persons: A predictor of functional decline and death. *Arch Intern Med*. 23;172(14):1078-83. doi: [10.1001/archinternmed.2012.1993](https://doi.org/10.1001/archinternmed.2012.1993).
- Przybyła, K., Heldak, M., & Kurtyka-Marcak, I. (2019). Demand for a Housing Offer Addressed to Senior Citizens in Poland. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(22), 4573. <https://doi.org/10.3390/ijerph16224573>
- Reed., C. (2021). Dutch nursing home offers rent-free housing to students. *PBS NewsHour*. [www.pbs.org/newshour/world/dutch-retirement-home-offers-rent-free-housing-students-one-condition](http://www.pbs.org/newshour/world/dutch-retirement-home-offers-rent-free-housing-students-one-condition).
- Ruan., Y, & Zhu., D. (2021). Association of Chinese drifting elderly's intergenerational support satisfaction with expectation: A mixed method study in Shanghai. *The International Journal of Health Planning and Management*, 36(1):173-188. doi: [10.1002/hpm.3078](https://doi.org/10.1002/hpm.3078).
- Sabaghchi., M. Askari-Nadushan., A. & Rouhani., A. (2024). Elderly care at the intersection of therapeutic processes and family support: A qualitative study in Yazd city. *Applied Sociology*, 35(2), 101-130. doi: [10.22108/jas.2024.141094.2491](https://doi.org/10.22108/jas.2024.141094.2491) [In Persian].
- Sadeghi., R. & Khodaparast Fatemeh., S. (2023). Arrangements for the Lives of Iranian Elderly and Their Social Demographic Correlates. *Salmand: Journal of Aging in Iran*, 18(1), 134-147 [In Persian].
- Schouwstra., J.(2020). Innovative intergenerational care in Fujisawa, Japan. *Together Old and Young*. 2017. Accessed 6 April 2020. [www.toyproject.net/2017/04/innovative-intergenerational-care-in-fujisawa-japan](http://www.toyproject.net/2017/04/innovative-intergenerational-care-in-fujisawa-japan).
- Seo., B.K., & Kim., J.H.(2022). Intergenerational Coresidence and Life Satisfaction in Old Age: The Moderating Role of Homeownership. *Applied Research Quality Life* 17, 3199–3216 (2022). <https://doi.org/10.1007/s11482-022-10062-y>
- Sharqi., A, Zargami., I, Salehi Kousalari., F, & Olfat., M. (2016). Measuring the Status of Global Indicators of Elderly-Friendly Cities in the Metropolis of Tehran (AFC). *Urban and Regional Studies and Research*, 1-22. [In Persian].
- Statistics Canada. (2021). Population projections for Canada (2018 to 2068), provinces and territories (2018 to 2043). Accessed 29 April 2020. [www150.statcan.gc.ca/n1/pub/91-520-x/91-520-x2019001-eng.htm](http://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/91-520-x/91-520-x2019001-eng.htm).
- Stephoe., A, & Shankar., A.(2013). Demakakos P, Wardle J. Social isolation, loneliness, and all-cause mortality in older men and women.

- Proc Natl Acad Sci USA 2013; 110:5797-5801. <https://doi.org/10.1073/pnas.1219686110>
- Sterner, B. (2023). SOCIAL BRIDGES INTERGENERATIONAL HOUSING.
- Suleman, R., & Bhatia, F. (2021). Intergenerational housing as a model for improving older-adult health. *BC Medical Journal*, 63(4), 171-173.
- Taylor, HO, Wang., Y, Morrow-Howell N.(2018). Loneliness in senior housing communities. *J Gerontol Soc Work*. 2018 .61(6):623-639. doi: [10.1080/01634372.2018.1478352](https://doi.org/10.1080/01634372.2018.1478352).
- Tsai., FJ, Motamed., S, & Rougemont., A. (2013).The protective effect of taking care of grandchildren on elders' mental health? Associations between changing patterns of intergenerational exchanges and the reduction of elders' loneliness and depression between 1993 and 2007 in Taiwan. *BMC Public Health* 2013;13:567.
- Valença. , M. (2015).Social rental housing in HK and the UK: Neoliberal policy divergence or the market in the making? *Habitat International*, 49,. 107-114,DOI: [10.1016/j.habitatint.2015.05.017](https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2015.05.017)
- Valtorta., N, & Hanratty., B. (2012). Loneliness, isolation and the health of older adults: do we need a new research agenda? *J R Soc Med*. 2012, 105(12):518-22. doi: [10.1258/jrsm.2012.120128](https://doi.org/10.1258/jrsm.2012.120128).
- Van Gasse., D., & Wyninckx., B. (2023).Social Support Exchange in Shared Living Arrangements with Older Adults—Exploring the Benefits of Intergenerational Living for Older Adults. *Population Ageing* 17, 277–295 (2024). <https://doi.org/10.1007/s12062-023-09427-4>
- W. Shi, J. & Chen., H. (2013). Wang Affordable housing policy in China: New developments and new challenges *Habitat International*, 54 (2016). 224-233, [10.1016/j.habitatint.2015.11.020](https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2015.11.020)
- Wilson., Y., & Fijalkow., Y. (2024). PROPOSITION FOR: S09-AGING AND REAL ESTATE IN THE POST-COVID ERA HEALTH ISSUES FOR THE ELDERLY IN SOCIAL HOUSING. In *International Real Estate Conference (ESPI-IREC)*.
- World Health Organization Global age-friendly cities: A guide(2007) <https://apps.who.int/iris/handle/10665/43755>
- Yaneira Wilson, Yankel Fijalkow. PROPOSITION FOR: S09 -AGING AND REAL ESTATE IN THE POST-COVID ERA HEALTH ISSUES FOR THE ELDERLY IN SOCIAL HOUSING. *International Real Estate Conference (ESPI-IREC)*, ESPI-IREC, Nov 2024, Paris, France. (hal-04807398)
- Yuan., Zq., Zheng, X. & Hui, E.C.M.(2021). Happiness Under One Roof? The Intergenerational Co-residence and Subjective Well-Being of Elders in China. *J Happiness Stud* 22, 727–765 (2021). <https://doi.org/10.1007/s10902-020-00249-1>
- Zaniewska., H. (2001), Rozwiązania projektowe domów i mieszkań dla ludzi starszych w Polsce, p. 111-112, *Mieszkania starszych ludzi w Polsce. Sytuacja i perspektywy zmian*, IGM, ISBN 83-86451-82-4. DOI: [10.21005/pif.2023.56.8-06](https://doi.org/10.21005/pif.2023.56.8-06)